

ОПАЗВАНЕ НА КНИЖОВНОТО НАСЛЕДСТВО ОТ ФОНДОВЕТЕ НА ЦЕНТРАЛНА БИБЛИОТЕКА НА БАН ЧРЕЗ ДИГИТАЛИЗАЦИЯ

**Ст.н.с. д-р Мария Аргирова-Герасимова,
н.с.Даниела Атанасова**

Библиотеката на Българското книжовно дружество – днес Централна библиотека на Българската академия на науките, в продължение на 140 години събира и съхранява ценни издания и сбирки от българската възрожденска книжнина и от чужди автори, посветили трудове на българската история, език, фолклор, етнография. Те постъпват като дарения от родолюбиви българи и славянски дружества или се закупуват с оскъдните средства на Дружеството. Тези издания са неоценими не само като историческо наследство, те са извор за научни изследвания и будят чувство на патриотична гордост за богатата духовност на българина. Във фондовете на Централната библиотека е обособена сбирка от български старопечатни книги и периодични издания. Като самостоятелни колекции са организирани и подарените лични библиотеки на В. Д. Стоянов, М. Балабанов, Ст. Михайловски, Н. Михов, Н. Сакаров, Н. Дилевски и други български учени и обществени дейци, в които откриваме ценни заглавия на български и чужди автори, преводни книги, албуми от XVI до края на XIX век.

Отговорността за идентифициране, опазване и представяне на това книжовно богатство е една от основните насоки в дейността на Централната библиотека. Екип от научни работници и специалисти работят по проекти за изследване на библиотечните фондове: “Българска възрожденска книжнина”, “Лични библиотеки и колекции”, “Немски исторически фондове”, “Руска книга 1917-1926”, “Руска имперска книга”, “Миниатюрни издания”. Публикувани са многобройни статии и студии. Ежегодно на научни срещи и изложби се представят уникални издания.

Стратегията на Централната библиотека е насочена към превръщането ѝ в съвременна дигитална библиотека. Тя ще съхранява фондовете си чрез дигитализиране на библиотечните документи и интегриране с български и чуждестранни ресурси. Една от първите стъпки бе направена през м. октомври 2005 г., когато стартира съвместен проект на Централната библиотека с Института за литература при БАН и Британската библиотека – “Електронно описание на копия на средновековни ръкописи, съхранявани в Централната библиотека”, в резултат на който те се дигитализират и представят в електронния каталог. За целта бе разработен билингвистичен (на български и на английски език) модел за описание. Характерно за него е, че представя, освен задължителните библиографски данни, и сведения от научноизследователски характер; разработен е във формат, който дава възможност да се интегрират записите в автоматизираната система. По този начин се създават условия за разширяване читателската аудитория, осигурява се широк спектър за търсене, трансфер, интегриране на данни

Към настоящия момент са каталогизирани над 220 микрофилма, фотокопия, CD и DVD на ръкописи, съхранявани в 6 библиотеки в България, Великобритания и Русия. Предстои да бъдат каталогизирани около 2400 копия на средновековни ръкописи на български, руски, сръбски, гръцки, латински, арабски и грузински език, чиито оригинали са притежание на над 50 книгохранилища в 22 държави.

Друг водещ проект е свързан с редките и ценни книги. Първоначално те се каталогизират в автоматизираната система ALEPH500, интегрират се в електронния каталог, след което се дигитализират в Центъра за дигитализация в Централната библиотека. Започна се с книгите от личната библиотека на Феликс Каниц – над 800 заглавия; със старопечатните книги (1806-1878) – над 1200 заглавия; с руските имперски книги (1700-1917) – над 3500 заглавия.

През 2006 г. стартира съвместният проект “Дигитализация на научното наследство” с Центъра по дигитализация при Института по математика и информатика – БАН, чиято цел е представяне на най-търсените и ползвани вестници, публикувани в периода 1890 - 1930 г. – “Държавен вестник”, “Мир”, “Дъга”, “Лампион” и др., сканиране, публикуване на пълнотекстови вариант, осигуряване на достъп.

През 2007 г. започна работа по проекта “Български вестници след 1990 г.”, който се осъществява със съдействието на Центъра за изследване на демокрацията и фирма “Рискмонитор” и е насочен към регистрация и дигитализация на български вестници. В рамките на три години се предвижда интегрирането на библиографската информация и дигиталните копия в електронния каталог на Централната библиотека, чрез който те ще бъдат достъпни за потребителите.

През същата година се пристъпи към разработване на друг съвместен проект с Академичното издателство “Проф. Марин Дринов” – “Академични периодични издания”, чиято цел е електронният каталог на Централната библиотека да се превърне в портал за достъп до електронните версии на периодичните издания на БАН. Това начинание е в основата на бъдещ проект с Конгресната библиотека в САЩ за обмен на електронни публикации – LOCKSS (1). През 2007 г. се публикува изданието “Български периодични издания в библиотеките на Българската академия на науките : Каталог 1844-1944”. В него са представени 1082 заглавия вестници, списания, периодични сборници (3). Около тридесет от тях са единствени или рядко срещани в българските библиотеки като например: “Библиотека “Зора” : Месечно литературно сборниче”; “Весела библиотека”, “Годишен отчет на Варненското археологическо дружество”, “Годишник на Втора Софийска мъжка гимназия”, “Годишник на Българското инженерно-архитектно дружество”, “Годишник на педагогическите училища в България”; “Годишник на Дружество “Славянска беседа”,

“Годишник на земеделско-стопански изследователски и опитни институти в България”, “Литературен свят”, “Наша песен”, “Трудове на Българския научен земеделско-стопански институт”, “Статистика на общинските финанси”, “Съединение”, “Училищен алманах” и т. н. Ще представим някои от тях, като например: “Славянски календар” – приложение за 1908-1938 г. към ежегодното издание на Славянското благотворително дружество в България “Славянски глас”, в което се утвърждава идеята за славянската взаимност и за обединение усилията на всички славяни за просперитета на славянските държави. В него се публикуват стихове, статии на видни български писатели, политически и културни дейци като например тези на Ив. Вазов, Ст. Чилингиров, Ст. Михайловски, Ст. Костов, Н. Бобчев, В. Златарски, М. Попруженко и др.

Широко се дискутират въпросите за историческото и стопанското развитие на България; за хода на военните действия през Балканската и Междусъюзническата война; за провежданата политика; отбелязват се годишнини, религиозни празници и т. н. Интересни сведения са например тези за официалните празници в България, за броя на славянските народи в Европа, за големите градове на славянския свят, за съотношението между килограми и оки и т. н. Изданието е богато илюстрирано с портрети на български, руски и други славянски личности – императори, царе, духовници, генерали, учредители и дарители на Славянското дружество и др.

СЛАВЯНСКИ КАЛЕНДАРЬ

за 1910 г.

ИЗДАВА

СЛАВЯНСКОТО БЛАГОТВОРИТЕЛНО
ДРУЖЕСТВО ВЪ БЪЛГАРИЯ.

Съ 20 ликове на учредителитѣ на Календаря
и слав. дѣйци.

СОФИЯ

Печатница на П. М. Бжзайтовъ
1910.

Четиретъ годишни врѣмена.

Пролѣтъ почва, когато слънцето отива въ астрономически знакъ ♈ (овенъ), а тогава е 8 мартъ, 1 часъ и 42 минути слѣдъ пладня. — Деньтъ и ноцъта сж равни.

Лѣто почва, когато слънцето отива въ астрономич. знакъ ♋ (ракъ), а тогава е 9 юний, 9 ч. и 36 минути прѣдъ пладня. — Деньтъ е най-дългътъ, а ноцъта най-къса.

Есень почва, когато слънцето отиде въ знака ♎ (терзия, везни, капони), а тогава е 11 септември, 12 часа и 18 минути прѣдъ ноцъта. — Деньтъ и ноцъта сж равни.

Зима почва, когато слънцето отиде въ знака ♏ (козирогъ); а тогава е 9 декември, 6 ч. и 48 минути вечеръ. — Деньтъ е най-късъ, а ноцъта най-дълга.

Официални празници въ България.

Нова година	1 януария
Богоявление (водици)	6 »
Ивановденъ	7 »
Срѣтение Господне	2 февруар.
Рожд. день на Н. В. Царя	14 »
Освобождението на България	19 »
Благовѣщение	25 мартъ.
Гергьовденъ	23 априлъ
Св. Царь Борисъ	2 май
Св. Кирилъ и Методи	11 »
Имениятъ день на Н. В. Царя	18 »
Петровденъ	29 юния
Възш. на Н. В. на бълг. прѣстолъ	2 августъ.
Прѣображение Господне	6 »
Богородица (Голѣма — успѣние)	15 »
Съединение Южна-Бълг. съ Сѣв.	6 септемвр.
Богородица (Мала — рождение)	8 »
Кръстовденъ (въздвижение)	14 »
Провъзгл. Бълг. незав. царство	22 »
Димитровденъ	26 октомври
Арахангеловденъ	8 ноември
Никулденъ	6 декември
Рождество Христово (Божичъ)	25, 26 и 27.

Освѣтъ тия празници се празнуватъ и прѣходящитъ и слѣднитъ дни:

Четвъртъкъ, петъкъ и сѣб. на Страст. недѣля.

Възкресение Христово — три дни.

Възнесение Господне.

Праздникитъ на съшест. Св. Духъ и всички недѣлни дни.

Прѣдъ горѣизбр. дни сж затворени всички правителствени учреждения, дюкитъ, магазинитъ и работилницитъ, освѣтъ телеграфа и пошитъ.

Сравнителна таблица на славянскитѣ и други народи въ Европа.

1/2

С Л А В Я Н И	Б Ъ Л Г А Р И	Д Р У Г И	
1. Великоруси . . 64,750,000	1. Въ България . 3,183,000	I. Литовци, Латиши и др. 4,000,000	5. Норвежци 2,400,000
2. Малоруси . . 30,080,000	2. Въ Румъния . 100,000	II. Латино-Романско плѣме	6. Данци 2,450,000
3. Бѣлоруси . . 6,860,000	3. Одринско съ Цариградъ . . 400,000	1. Французи съ Валони 41,540,000	IV. Урало-алтаи и фини.
4. Българи . . . 5,250,000	4. Македония . . 1,200,000	2. Италианци . . . 33,525,000	1. Маджари 9,200,000
5. Сърбо-хървати 8,150,000	5. Сърбия 95,000	3. Испанци 18,145,000	2. Турци 2,450,000
6. Словенци . . 1,250,000	6. Русия 220,000	4. Румъни 8,720,000	3. Татари 3,500,000
7. Чехо-моравци. 6,320,000	7. Австро-Унгария 38,000	5. Португалци . . . 5,400,000	4. Фини 2,480,000
8. Словаци . . . 2,080,000	8. Гърция, Герм. и др. по Европа 19,000	III. Германски плѣмена.	V. Други.
9. Поляци . . . 16,740,000		1. Германци (нѣмци) 74,500,000	1. Албанци 1,700,000
10. Лужичани . . 155,000		2. Холандци и фламани 8,230,000	2. Гърци 4,000,000
11. Кашуби . . . 365,000		3. Англичани . . . 41,750,500	3. Евреи 7,400,000
Всичко . 142,000,000	Всичко . 5,250,000	4. Шведи 5,270,000	4. Разни 4,500,000

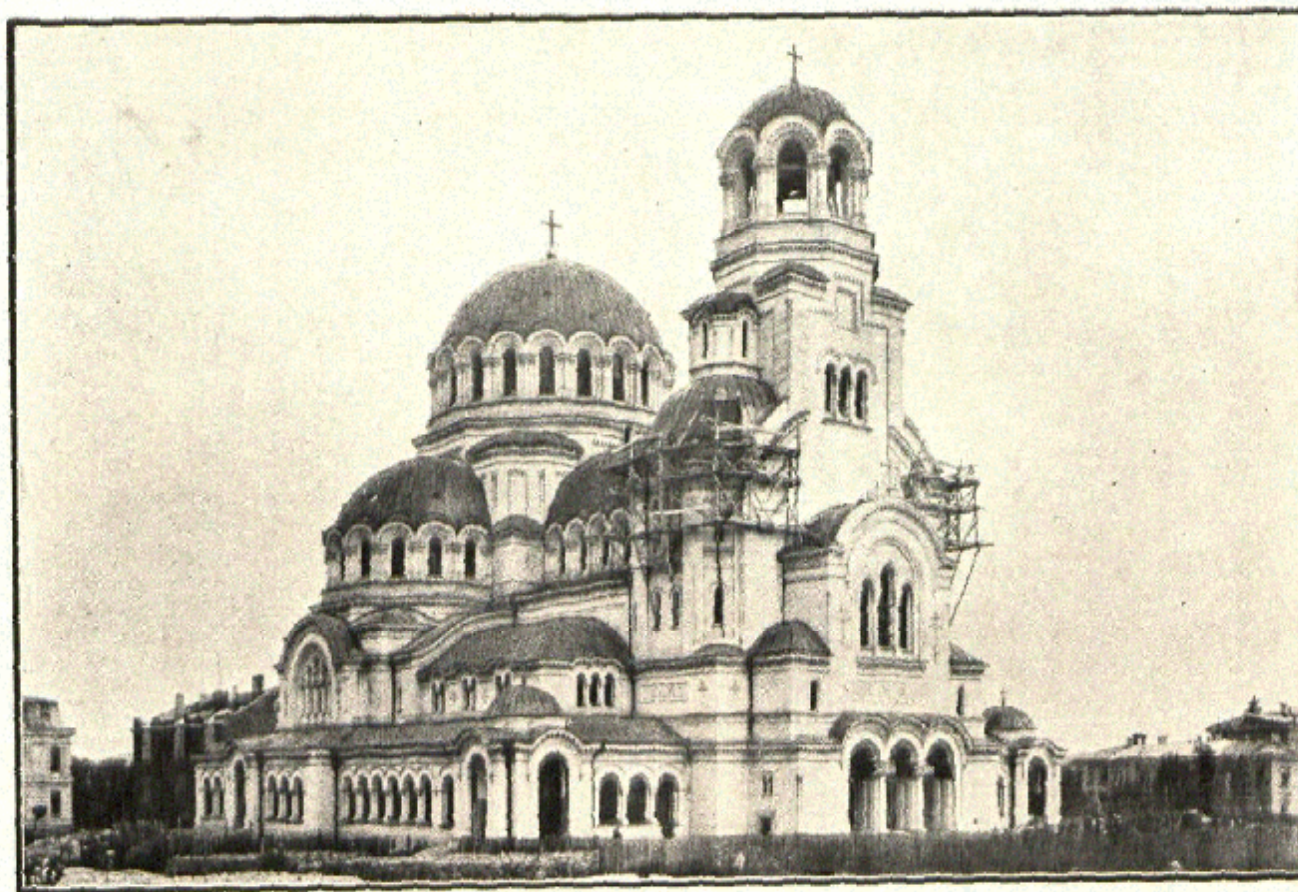
Заб. Тази таблица е снета отъ „Етнографска карта на Славянството въ Европа“, изд. на „Слав. Бесѣда“ въ София, година 1908.

Хр. Дановъ,
Несторъ на българското книгоиздачество.

М. С. Дриновъ,
Български историкъ († 1906).

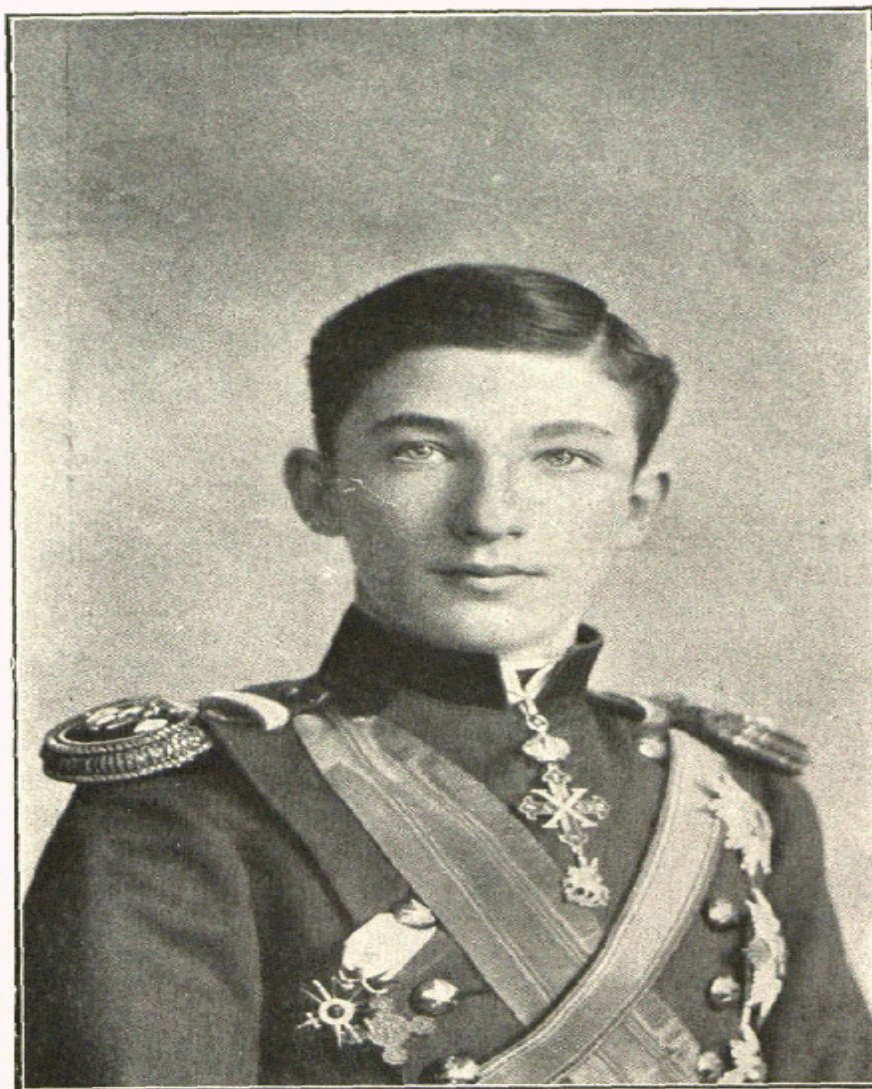
Храмъ-паметникъ „Св. Александъръ Невски“.

Негово Величество Фердинандъ I,
Царь на България.

И. В. Българската Царица Елеонора.

Н. Ц. Височество Българският Прѣстолонаслѣдникъ
Князь Борисъ Търновски.

И. Вазовъ.

На Македония.

Дажь имъ, Господи, по дѣламъ
ихъ и по лукавству начинаній ихъ.
Псал. 24, стихъ 4.

Затворени храмове, бити владици,
Школя вѣвъ обори прѣвѣрнати мръсни,
Юнаци вѣвъ бѣгство илѣ въ смрадни тѣмници,
Надъ всичко свето издѣвателства гнѣсни;

Надъ родното име, езикъ и завѣти —
Светинитѣ наши — покрусилъ и гаврилъ,
Плѣсници възъ братя на кръста распети,
Заплювки възъ нашѣтъ сияющи лаври;

Гоненія безсрамни, безстидства нечути,
Гнетъ лютъ възъ душиѣ, триумфа на мрака,
Слѣдъ тежки неволи, неволи по-люти —
Света Македонію, това ли дочека?

Доръ ний при Чаталджа съ напоръ гороломенъ
Заприщяхме тока на ордитѣ диви —
Другъ врагъ-не!-сѣюзникъ и братъ вѣроломнъ,
Вдѣлба си жбитѣ въ месата ни живи.

Търсихме приятель — издебна ни влѣхва,
Мислихме, че левъ е — излѣзе хиена!
Великата мисль — вѣчъ гавра. Издѣхва
Високъ идеалъ въ срамъ, подлостъ, измѣна.

ГЛАВНИТЪ ГРАДОВЕ НА СЛАВЯНСКИЯ СВѢТЪ

(градове съ повече отъ 100 хил. жители)
(въ хил. жители)

Съветска Русия¹⁾

Москва	2,026	Екатеринославъ (Дне-	
Петроградъ (Ленин-		пропетровскъ) . . .	233
градъ ²⁾	1,617	Самара	171
Киевъ	514	Омскъ	156
Баку надъ	500	Казанъ	146
Одеса	421	Минскъ	132
Харковъ	409	Екатеринодаръ (Крас-	
Ташкентъ	321	нодаръ)	179
Ростовъ на Донъ . .	305	Тула	153
Тифлисъ	277	Астраханъ	177
Саратовъ	211	Коханда	121
Нижний Новгородъ .	185	Николаевъ	109

¹⁾ Сведенията сж отъ стара дата, само за Москва Петроградъ и Одеса сж отъ по-ново време, но и тѣ вече сж остарѣли. Москва е вече близо 5 мил. градъ.

²⁾ Болшевишката властъ намѣри за добре, за своя печална прослава, да промѣни исторически оправданитѣ имена на много руски градове; така Петербургъ, сега често именуванъ *Петроградъ*, лично създаденъ отъ Петра Велики—(„Люблю тебя, *Петра творенье*“, го възпѣва Пушкинъ³⁾)—тѣ нарекоха „Ленинградъ“? Царицинъ—Сталинградъ; историческия ханзейски гр. Нижний-Новгородъ—Горки; Екатеринославъ—Днепропетровскъ; Екатеринодаръ—Краснодаръ; Екатеринобургъ—Свердловскъ; Симферополь—Акмечетъ; Симбирскъ—Ульяновъ; Севастополь—Ахияръ; Николаевскъ—Пугачевъ и пр.

³⁾ Или още:

Красуйся, градъ *Петровъ*, и стой
Непоколебимо, какъ Россія:

Полша (1931)

Варшава	1,178	Катовише	127
Лодзь	605	Бидгошчъ	
Лвовъ	316	(Бромбергъ) 118	
Познанъ	247	Ченстоховъ	118
Краковъ	221	Люблинъ	113
Видно	196	Сосновице	109

Чехословашко (1930)

Прага	927	Моравска Острава . .	175
Бърно	263	Братислава	172
		Пилзень	111

Югославия (1931)

Бѣлградъ	242	Суботица	100
Загребъ	186		

България (1934)

София	288*
Пловдивъ	100

* Съ предградията — 330 хил. жители

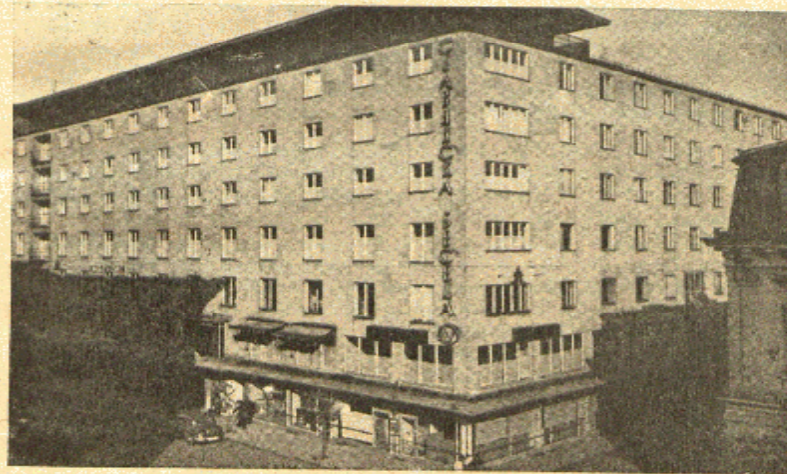
Таблицата за градовете се придружава от интересен коментар: “Болшевишката власт намери за добре, за своя печална прослава, да промени исторически оправданите имена на много руски градове: така Петербург, сега често именуван Петроград, лично създаден от Петър Велики – “Люблю тебя, Петра творение” го възпява Пушкин, също и “Красуйся, град Петров, и стой непоколебимо как Россия” – те нарекоха Ленинград?! Царицин – Сталинград; Новий Новгород – Горки...; Екатеринбург – Краснодар; Симбирск – Улянов...”.

Централната библиотека притежава и още едно издание, тематично свързано с гореспоменатото заглавие – “Годишник на Дружество “Славянска беседа” в София” (1923-1939). То се намира в подарената лична библиотека на Гаврил Занетов – юрист, историк, публицист, чл.-кор. на БАН. В съдържателно отношение поднася интересни фактологични данни и информация за членовете на Дружеството; за неговата ежегодна дейност – изнасяне на беседи, сказки, концерти, чествания на бележити дати, организиране на вечеринки и балове; за основаване на славянски комитети в страната; за неговата библиотека, която и днес функционира – получавани заглавия периодични издания; за връзки със Славянски комитети в славянски страни.

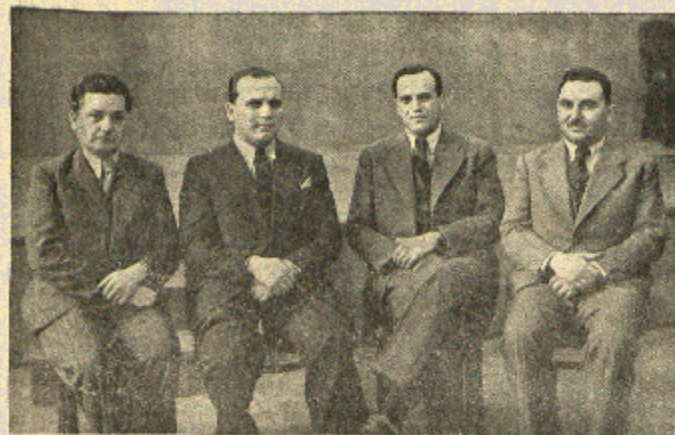
III 7240

ГОДИШНИКЪ НА ДРУЖЕСТВОТО СЛАВЯНСКА БЕСЕДА

ЗА ОТЧЕТНАТА 1938/1939 ГОДИНА

С О Ф И Я
ПЕЧАТНИЦА „ПРАВО“ — БАЧО КИРО, 2.
1938.

Младежкия забавителен комитет

Дамския забавителен комитет

Хоръ „Славянска беседа“

Детски оркестъръ при „Славянска беседа“

СПИСЪКЪ

на вестниците и списанията, получавани въ читалнята на „Славянска беседа“ презъ 1932/1933 година, разпределени по езика на списанието.

I Български

а) Вестници

1. Демократически сговоръ
2. Демократически сговоръ, Ц.
3. Дневникъ
4. Държавенъ вестникъ
5. Заря
6. Зора
7. Земледѣлско знаме
8. Знаме
9. Истина
10. Македония
11. Миръ
12. Народъ
13. Независимостъ I
14. Независимостъ II
15. Отечество
16. Поща
17. Пладне
18. Празнични вести
19. Препорецъ
20. Радикалъ
21. Родна защита
22. Свободна речъ
23. Слово
24. Собственикъ
25. София
26. Търговски промиш. гласъ
27. Утро

б) Списания:

1. Адвокатски прегледъ
2. Архивъ на мина Перникъ
3. Борба съ престъпността
4. Бѣлг. истор. библиот.
5. Българска книга
6. Български прегледъ
7. Българска мисль
8. Духовна култура
9. Звено

10. Заря

11. Здравна просвѣта

12. Икономическа борба

13. Икономически прегледъ

14. Икономическо дружество

15. Кооператоръ

16. Кръгосвѣтъ

17. Листопадъ

18. Македонски прегледъ

19. Окръженъ вестникъ

20. Отецъ Паисий

21. Природа

22. Родна пѣсенъ

23. Родна речъ

24. Родопа

25. Свѣтлина

26. Славянски гласъ

27. Старини

28. Сѣдийски вестникъ

29. Училищенъ прегледъ

30. Философски прегледъ

31. Финансовъ вестникъ

32. Хиперионъ

33. Художествена култура

34. Църковенъ вестникъ

35. Читалище

36. Юридически прегледъ

На чужди езици

I. Руски

1. Возрождение

2. Последнія новости

3. Сегодня

II. Полски

1. Tygodnik Ilustrowany

2. Gazeta Polska

III. Френски

1. La Bulgarie (въ България)

2. L'illustration (Франция)

3. Le Matin

4. Revue des deux mondes (Фр.)

5. Stamboul (Турция)

6. Le Temps (Франция)

3. Neue Freie Presse (Австр.)

4. Prager Presse (Чехия)

5. Gaseta Polska (Полша)

V. Сръбски

1. Правда

VII. Италиански

1. Popolo d' Italia

IV.

1. Berliner Tageblatt (Герман.)

2. Illustrierte Zeitung

Богато илюстрирано е изданието “Летоструй или домашен календар” (Год. I-VIII, 1869-1876). От 1873 г. заглавието се променя на “Летоструй или къщен календар”. Негов основател и издател е Христо Г. Данов. Освен календар по месеци то включва и значителна по обем полезна информация: исторически, географски и статистически сведения за европейските държави; любопитни факти за различни физически явления – потоп, мълнии, движение на небесните тела и др.; християнски празници и обичаи; пощенски тарифи; полезни съвети за здравословен живот; списъци на книги, които се продават в книжарниците на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русе и Велес; текстове, посветени на видни личности по повод на техни годишнини – Антим I Екзарх Български, Александър Хумболт, Христофор Колумб. За изданието е характерно, че заглавната страница на всяка отделна година представлява цветна илюстрация в различни нюанси – розова, сива, жълта. Над календара за всеки месец са изобразени зодиакалните знаци – овен, везни, дева, скорпион и т. н., и различни картини, свързани със сезоните. Например за м. януари – шейна, за м. юли – сенокос, за м. октомври – гроздобер, за м. декември – коледна елха. Изданието за 1873 г. е луксозно, подвързано е в твърда яркочервена корица, върху която в жълтобронзова рамка с растителни мотиви са изобразени трон и корона.

То е забележително и с това, че на гърба на заглавната страница има посвещение от Хр. Г. Данов на Феликс Каниц на немски език и дата: Виена 1872 г. В изданията за 1871 и за 1872 г. Хр. Г. Данов лично е написал следния текст: “В знак на дълбоко съчувствие към Бълг. Кн. Дружество в Браила. От Книжарницата на Хр. Г. Данов и сие в Русчюк, 15 Ян. 1874.”

№ 12193

П 33
БИБЛИОТЕКА
„ФЕЛИКСЪ КАНИЦЪ“

ПРОВЕРКА
2000

ЛѢТОСТРУИ
или
КѢЩНЫЙ
КАЛЕНДАРЪ

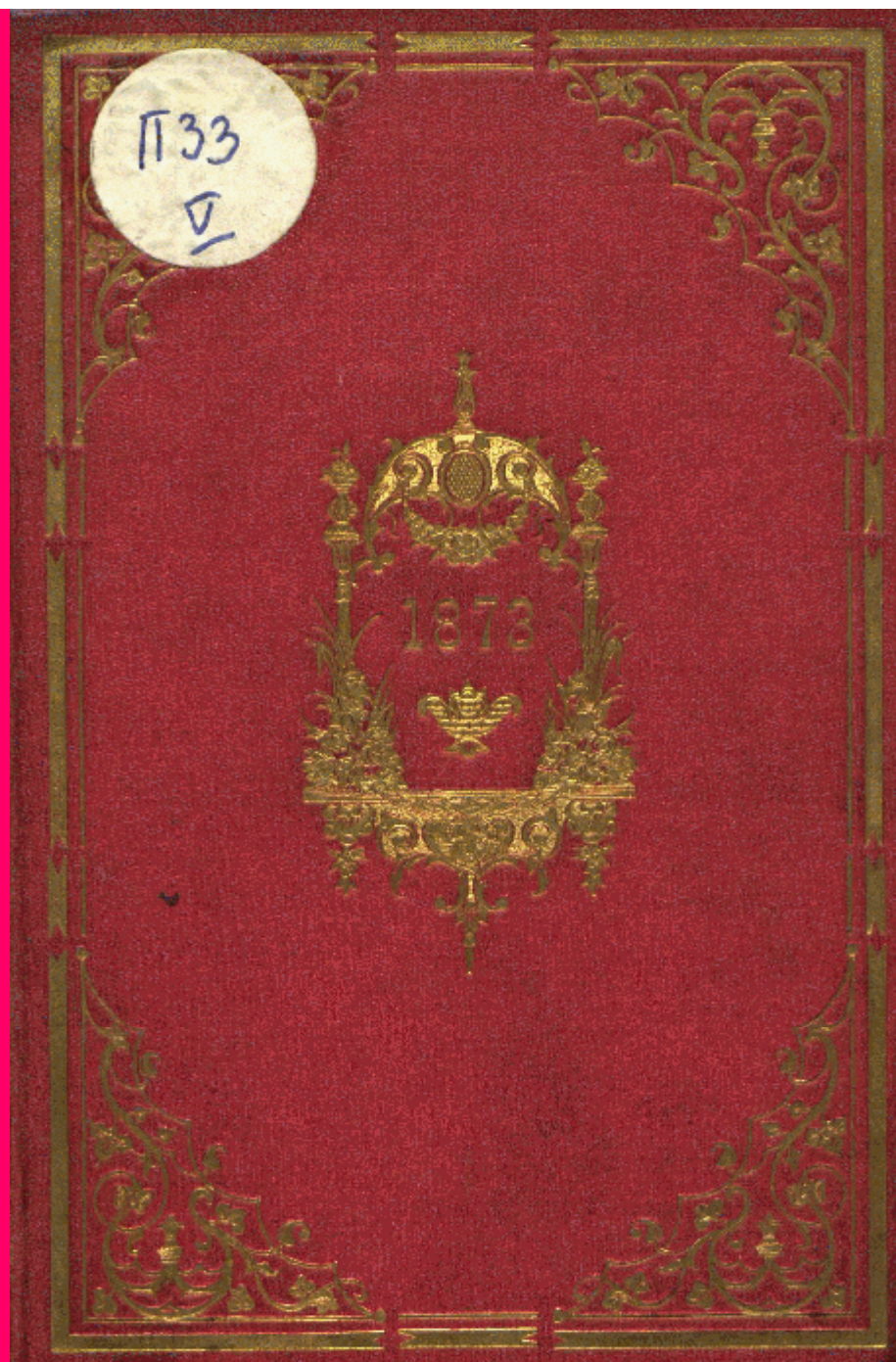
ПРОСТѢ ГОДИНѢ

Пята годишнина.

Издава книжарница-та на Хр. Г. Дановъ и С-и
въ
ПЛОВДИВЪ, РУСЧЮКЪ, ВЕЛЕСЪ.

(Сѣчень) **ЯНУАРИИ** (Кянуни-сани)

има дни 31. День-ть има 10 часа, а ноць-та 14 часа.

Слънце-то въ знакъ *Водолей* ♉.

дни на мѣсяца	слънце изгръва *)	пладне *)	день-тье дмъть
	час. мин.	час. мин.	час. мин.
1	2 36	7 18	9 24
6	2 28	7 14	9 32
11	2 19	7 9	9 41
16	2 10	7 5	9 50
21	1 58	6 59	10 2
26	1 46	6 53	10 14

Дни	Ветхый или Юлианский Календарь	Н. К.	Ар.
1 Ср.	† Обрѣзаніе Христово и Св. <i>Василій Вел.</i> (последній день на Рамазана.)	13	30
2 Ч.	Св. Силвестръ, папа Римский. (Арабский мѣс. <i>Шевваль-Байрамъ</i>). (Еврейский мѣс. <i>Шабатъ</i>).	14	1
3 П.	Св. Пророкъ Малахія и мченикъ Гордій.	15	2
4 С.	Съборъ на Св. 70 Апостолы и Св. Феотистъ.	16	3

Нед. прѣдъ Богоявленіе Гл. 8; Ев. отъ Марка гл. 1, стих. 1—8.

5 Н.	† Прѣдпразденство на Богоявленіе (Водичи) и Св. М-ци Феопемтъ и Феопи. <i>Послѣ.</i>	17	4
------	--	----	---

*) Часове-ти сѣ забѣжени по турски.

Дни	Ветхый или Юлианский Календарь	Н. К.	Ар.
6 П.	† <i>Богоявленіе Господне</i> . (Ев. Мт. 3, 13—17)	18	5
7 В.	† Съборъ на Св. <i>Іоаннъ Кръститель.</i>	19	6
8 Ср.	Прѣпод. Домника и Св. <i>Георгій Хозевитъ.</i>	20	7
9 Ч.	Св. м-къ <i>Полисекъ.</i> (☉ 2 ч. 22 м. пр. пл.)	21	8
10 П.	Св. Григорій Еп. <i>Нижскій</i> и Св. <i>Дометіанъ.</i>	22	9
11 С.	Св. <i>Феодосій.</i>	23	10

Нед. по Богоявленіе Гл. 1; Ев. отъ Матвея гл. 4, стих. 12—17.

12 Н.	† Св. мченица <i>Татіана.</i>	24	11
13 П.	Св. мжч. <i>Ермилъ</i> и <i>Стратоникъ.</i>	25	12
14 В.	Св. <i>Савва архіепископъ Сръбскій.</i>	26	13
15 Ср.	Св. <i>Павелъ Фивейскій</i> и св. <i>Іоаннъ Кал.</i>	27	14
16 Ч.	Поклоненіе на веригы-ты на Св. Апост. <i>Петра.</i> (пълнолуиѣ ☉ 3 ч. 27 м. пр. пл.)	28	15
17 П.	Св. <i>Антоній Великій.</i>	29	16
18 С.	† Св. <i>Авдасій</i> и <i>Кирилъ арх.</i> <i>Александр.</i>	30	17

Нед. 35; Гл. 2; Ев. отъ Лукъ гл. 17, стих. 12—19.

19 Н.	† Св. <i>Макарій Египетскій.</i>	31	18
20 П.	Св. <i>Евонмій ведикъ.</i>	Ф. 1	19
21 В.	Св. <i>Максимъ исповѣдникъ.</i>	2	20
22 Ср.	Св. <i>Ап. Тим. и Азвн. Перс.</i> (☉ 6 ч. 52 м. по пл.)	3	21
23 Ч.	Св. мжч. <i>Климентъ</i> и <i>Агафангелъ.</i>	4	22
24 П.	Св. прѣподобна <i>Ксенія.</i>	5	23
25 С.	Св. <i>Григорій Богословъ.</i>	6	24

Нед. 36; Гл. 3; Ев. отъ Лукъ гл. 19, стих. 1—10.

26 Н.	† Св. прѣпод. <i>Ксенофонтъ</i> и <i>дружица.</i>	7	25
27 П.	Прѣнесеніе мощы-ты на Св. <i>Іоан. Златоуст.</i>	8	26
28 В.	Св. <i>Ефремъ Сиринъ.</i>	9	27
29 Ср.	Прѣнесеніе мощы-ты на Св. мжч. <i>Игнатія.</i>	10	28
30 Ч.	† Св. три Свят., <i>Васил. великій, Григ. Бог.,</i> и <i>Іоаннъ златоуст.</i> (☉ 3 ч. 50 м. по пл.)	11	29
31 П.	Возсрѣбреніици <i>Киръ</i> и <i>Іоаннъ.</i>	12	30

(Травень) **МАИ** (Маисъ)

има дни 31. День-тъ има 14 часа, а ноць-та 10 часа.

Слънце-то въ знакъ *Близнаци* ♊.

дни на мѣсяца	слънце изгръва час. мин.	пладне час. мин.	день-тъ едльгъ час. мин.
1	9 40	4 50	14 20
6	9 30	4 45	14 30
11	9 24	4 42	14 36
16	9 16	4 38	14 44
21	9 8	4 34	14 52
26	9 4	4 32	14 56

Дни	Ветхый или Юлианский Календаръ.	Н. К.	Ар.
1 Ч.	Св. прор. Иеремія. (Арабский мѣс. <i>Саферъ</i> .) (Еврейский мѣс. <i>Яръ</i> .)	13	1
2 П.	Св. мощи на Аванасія Великий.	14	2
3 С.	Св. мжч. Тимоѳей и Мавра.	15	3

Въ нед. Мвронос. Ев. отъ Марка гл. 15, стих. 43—47.

4 Н.	† Св. Мвроносицы и Св. Пелагія.	16	4
5 П.	Св. великомъченица Ирина.	17	5
6 В.	Св. многостр. Ювъ. (● 11 ч. 26 м. по пл.)	18	6
7 Ср.	Св. мжч. Акакий и Козратъ.	19	7
8 Ч.	Св. Иоаннъ Богословъ.	20	8
9 П.	Св. прор. Исаія и мощи на Св. Николая.	21	9

Дни	Ветхый или Юлианский Календаръ.	Н. К.	Ар.
10 С.	Св. апостолъ Симонъ Зилотъ.	22	10

Въ нед. Разслабл. Ев. отъ Иоанна гл. 5, стих. 1—15.

11 Н.	† Недѣля на Разслабленный и Св. Кириллъ и Меводій.	23	11
12 П.	Св. Епифаній и Германъ.	24	12
13 В.	Св. мжч. Гликерія. (● 5 ч. 19 м. по пл.)	25	13
14 Ср.	Прѣполовеніе и Св. мжч. Исидоръ.	26	14
15 Ч.	Св. Пахомій Великий и Св. Ахылій.	27	15
16 П.	Св. Ѳеодоръ освященный.	28	16
17 С.	Св. апостоли Андроникъ и Ювій.	29	17

Въ нед. Самарян. Ев. отъ Иоанна гл. 4, стих. 5—43.

18 Н.	† Недѣля на Самарянка-тъ и Св. мжч. Петръ и Дружина.	30	18
19 П.	Св. Патрикій Прусский.	31	19
20 В.	Св. мченикъ Ѳаллелей.	1	20
21 Ср.	† Св. равно-апостоли царіе Константинъ и Елена. (● 9 ч. 18 м. пр. пл.)	2	21
22 Ч.	Св. мченикъ Василискъ.	3	22
23 П.	Св. Михалъ еп. Синаитский.	4	23
24 С.	Св. прѣподоб. Симеонъ.	5	24

Въ нед. Слѣп. Ев. отъ Иоанна гл. 9, стих. 1—38.

25 Н.	† Недѣля на Слѣпый и 3-е Обрѣтеніе на Прѣдтечевъ-тъ главъ.	6	25
26 П.	Св. апостолъ Карпъ.	7	26
27 В.	Св. мченикъ Елладій.	8	27
28 Ср.	Св. Евтихій еп. Митлинский.	9	28
29 Ч.	† Възнесеніе Христово (Евг. Лука гл. 24, 36—53.) и Св. м-къ Ѳеодосій. (● 5 ч. 48 м. пр. пл.)	10	29
30 П.	Св. прѣпод. Исаакій. (Араб. мѣс. <i>Реві-юл-савелъ</i> .) (Евр. мѣс. <i>Сиванъ</i> .)	11	1
31 С.	Св. мжч. Ермій.	12	2

(Жиръ) **ЮЛІЙ** (Тимузь)

Има дни 31. День-тъ има 14 часа, а нощь-та 10 часа.

Слънце-то въ знакъ *Левъ* ♌.

дни на мѣсяца	сънце изгръва час. мин.	пладне час. мин.	день-тъ едльгъ час. мин.
1	9 14	4 37	14 46
6	9 20	4 40	14 40
11	9 30	4 45	14 30
16	9 38	4 49	14 22
21	9 48	4 54	14 12
26	9 58	4 59	14 2

Дни	Ветхый или Юлианский Календарь.	Н. К.	Ар.
1 В.	Св. Безрѣбренни Козма и Даміанъ.	13	3
2 Ср.	Честныя рызы на Св. Богородицъ.	14	4
3 Ч.	Св. мжч. Якынъ и Анатолий.	15	5
4 П.	Св. Андр. еп. Критский. (☉ 8 ч. 44 м. пр. пл.)	16	6
5 С.	Св. Афанасій Афонский.	17	7

Нед. 4; Гл. 3; Ев. отъ Матѳея гл. 8, стих. 5—13.

6 Н.	† Св. прѣпод. Сисой.	18	8
7 П.	Св. великомученица Недѣля.	19	9
8 В.	Св. великомученикъ Прокопій.	20	10
9 Ср.	Св. Панкратій.	21	11
10 Ч.	Св. 45 мченици въ Арменіи.	22	12
11 П.	Св. м-ца Евѳамія. (☉ 3 ч. 51 м. по пл.)	23	13

Дни	Ветхый или Юлианский Календарь.	Н. К.	Ар.
12 С.	Св. мжч. Прокль и Иларій.	24	14
Нед. 5; Гл. 4; Ев. отъ Матѳея гл. 8, стих. 28—34 и гл. 9, 1.			
13 Н.	† Съборъ на Св. Архангелъ Гавріиль.	25	15
14 П.	Св. Апостолъ Акыла.	26	16
15 В.	Св. мченици Кырикъ и Юлита и Св. равноапостолный Владимиръ.	27	17
16 Ср.	Св. свиденомченикъ Авиногенъ.	28	18
17 Ч.	Св. великомченица Марина.	29	19
18 П.	Св. мченикъ Емилианъ.	30	20
19 С.	Св. прѣп. Дій и Макрина (☉ 7 ч. 3 м. по пл.)	31	21

Нед. 6; Гл. 5; Ев. отъ Матѳея гл. 9, стих. 1—9.

20 Н.	† Св. пророкъ Илія.	А. 1	22
21 П.	Св. Симеонъ Юродивый.	2	23
22 В.	Св. Марія Магдалина.	3	24
23 Ср.	Св. мжч. Фока и прор. Језекійль.	4	25
24 Ч.	Св. великомченица Христина.	5	26
25 П.	Успѣніе на св. Аниа.	6	27
26 С.	Св. мжч. Ермолай и Св. Параскева.	7	28

Нед. 7; Гл. 6; Ев. отъ Матѳея гл. 9, стих. 27—35.

27 Н.	† Св. Пантелеимонъ и <i>Св. Българскы Седмочисленици</i> . (☉ 0 ч. 4 м. пр. пл.)	8	29
28 П.	Св. Апостоли Прохоръ, Никаноръ, Тимонъ и Парменъ. (Араб. мѣс. <i>Джемазі-ел-еввелъ</i>). (Еврейскій мѣс. <i>Абъ</i> .)	9	1
29 В.	Св. мжч. Калиникъ и Феодотъ.	10	2
30 Ср.	Св. Апост. Симла и дружина.	11	3
31 Ч.	Св. праведный Евдокимъ.	12	4

(Паздєрникъ) ОКТОВРІЙ (Тешрини-еввелъ)

Има дни 31. День-тъ има 11 часа и ночь-та 13 часа.
Слънце-то въ знакъ *Скорпія* ☏.

дни на мѣсяца	слънце изгръва час. мин.	пладне час. мин.	день-тъ едмъ час. мин.
1	0 52	6 26	11 8
6	1 4	6 32	10 56
11	1 20	6 40	10 40
16	1 32	6 46	10 28
21	1 44	6 52	10 16
26	1 56	6 58	10 4

Дни	Ветхый или Юлианский Календарь.	Н. К.	Ар.
1 Ср.	Св. Ап. Ананій и Романъ пѣсноп.	13	7
2 Ч.	Св. мѣч. Кипріанъ и Юстинъ.	14	8
3 П.	Св. мѣч. Діонисій Арсинагитский.	15	9
4 С.	Св. Героей еп. Аониский.	16	10

Нед. 17; Гл. 8; Ев. отъ Матѣя гл. 15, стих. 21—28.

5 Н.	† Св. мѣченица Харитина.	17	11
6 П.	Св. Апостолъ Ѳома.	18	12
7 В.	Св. мѣч. Сергій и Вакхъ.	19	13
8 Ср.	Св. прѣпод. Пелагій. (☉ 3 ч. 54 м. по пл.)	20	14
9 Ч.	Св. Ап. Яковъ Алѣевъ.	21	15
10 П.	Св. м-цы. Евлампій и Евлампія	22	16
11 С.	Св. Ап. діаконъ Филиппъ.	23	17

Нед. 18; Гл. 1; Ев. отъ Лукъ гл. 5, стих. 1—11.

Дни	Ветхый или Юлианский Календарь.	Н. К.	Ар.
12 Н.	† Св. мѣч. Провъ, Тарахъ и Андроникъ и Св. Отци на седмый Вселенскы съборъ.	24	18
13 П.	Св. мѣч. Карпъ, Паппъ, Агаѳодоръ и Меѳоникъ.	25	19
14 В.	† Св. прѣпод. Параскева (Св. Пятка) и Св. мѣч. Назарій, Гervasій, Протасій и Келсій.	26	20
15 Ср.	Св. мѣч. Лукіанъ.	27	21
16 Ч.	Св. Лонгынъ соти. (☉ 10 ч. 31 м. пр. пл.)	28	22
17 П.	Св. прор. Осія и прѣпод. Андрей.	29	23
18 С.	Св. Евангелнсть Лукка.	30	24

Нед. 19; Гл. 2; Ев. отъ Лукъ гл. 6, стих. 31—36.

19 Н.	† Св. Іоаннъ Рылскый и прор. Іонъ	31	25
20 П.	Св. великомѣч. Артемій и Герасимъ	Н. 1	26
21 В.	Св. прѣпод. Иларіонъ.	2	27
22 Ср.	Св. Апост. Яковъ братъ Божій.	3	28
23 Ч.	Св. Аверкый. (☉ 1 ч. 32 м. пр. пл.)	4	29
24 П.	Св. мѣч. Арсена.	5	30
25 С.	Св. мѣч. Маркыанъ и Мартирій. (Араб. мѣс. <i>Шабанъ</i> .) (Евр. мѣс. <i>Маргешванъ</i> .)	6	1

Нед. 20; Гл. 2; Ев. отъ Лукъ гл. 7, стих. 11—16.

26 Н.	† Св. великомѣч. Димитрій.	7	2
27 П.	Св. мѣч. Несторъ	8	3
28 В.	Св. мѣч. Тарентъ и Неонилла	9	4
29 Ср.	Св. прѣпод. Анастасій и Св. Авраамій.	10	5
30 Ч.	Св. мѣч. Зиновій и Зиновъ. (☉ 4 ч. 52 м. пр. пл.)	11	6
31 П.	Св. Ап. Стахій, Апелій, Амплій и др.	12	7

(Студентъ) **ДЕКЕМВРІИ** (Кянуни-еввелъ)

Има дни 31. День-тъ има 9 часа и ноцъ-та 15 часа.

Слънце-то въ знакъ *Козирогъ* ♈.

дни на мѣсяца	слънце изгръва час. мин.	пладне час. мин.	день-тъе дъгъ час. мин.
1	2 52	7 26	9 8
6	2 54	7 27	9 6
11	2 52	7 26	9 8
16	2 50	7 25	9 10
21	2 48	7 24	9 12
26	2 46	7 23	9 14

Дни	Ветхый или Юлианский Календаръ.	Н. К.	Ар.
1 П.	Св. пророкъ Наумъ.	13	9
2 В.	Св. пророкъ Авакумъ.	14	10
3 Ср.	Св. пророкъ Сочоній.	15	11
4 Ч.	Св. великомъч. Варвара и Юванъ Дамаск.	16	12
5 П.	Св. Савва освещенный.	17	13
6 С.	† Св. Николай еп. Мир-ликийский.	18	14

Нед. 26; Гл. 1; Ев. отъ Лукъ гл. 12, стих. 16—31.

7 Н.	† Св. Амврос. еп. Медиол. (☉ 1 ч. 46 м. пр. пл.)	19	15
8 П.	Св. прѣпод. Патапій.	20	16
9 В.	Зачятіе на Св. Аннѣ.	21	17
10 Ср.	Св. мѣч. Мина, Ермогенъ и Евграфъ.	22	18
11 Ч.	Св. Данилъ стълпникъ.	23	19
12 П.	Св. Спиридонъ.	24	20

Дни	Ветхый или Юлианский Календаръ.	Н. К.	Ар.
13 С.	Св. Евстратій и мѣченица Лукія. Рождество Христово на Р-католици-тъ.	25	21

Нед. 27; Гл. 2; Ев. отъ Лукъ гл. 13, стих. 10—17.

14 Н.	† Св. мѣч. Фарсъ и Св. Праотци. (послѣди, четвъртъ ☉ 4 ч. 30 м. пр. пл.)	26	22
15 П.	Св. мѣч. Елевсерій.	27	23
16 В.	Св. пророкъ Ангей.	28	24
17 Ср.	Св. Данилъ и Св. три отрока Ананій, Азарій и Мисаилъ.	29	25
18 Ч.	Св. мѣч. Севастіанъ.	30	26
19 П.	Св. Вонифатій.	31	27
20 С.	Св. мѣч. Игнатій Бог. (☉ 8 ч. 45 м. по пл. J.	1	28

Нед. 28; Гл. 3; Ев. отъ Лукъ гл. 14, стих. 16—24.

Въ нед. прѣд. Р. Христово Ев. Матѣя гл. 1, стих. 1—25.

21 Н.	† Св. мѣч. Юліана.	2	29
22 П.	Св. великомученица Анастасія.	3	30
23 В.	Св. 10 мѣченици въ Критъ. (Араб. мѣс. <i>Шеввалъ</i> . — <i>Байрамъ</i> .) (Евр. мѣс. <i>Тевевъ</i> .)	4	1
24 Ср.	Прѣдпразднество на Р. Х. и прѣп. Евгения.	5	2
25 Ч.	† Рождество Христово. Мат. гл. 2, ст. 1—12	6	3
26 П.	† Съборъ на Св. Богородицѣ.	7	4
27 С.	† Св. Архидіаконъ Стефанъ.	8	5

Въ нед. по Р. Христово Ев. отъ Матѣя гл. 2, стих. 13—23.

28 Н.	† Св. мѣч. въ Никомидіѣ.	9	6
29 П.	Св. 14 хыл. дѣт. и пр. Марк. (☉ 2 ч. 30 м. пр. пл.)	10	7
30 В.	Св. мѣч. Онисія.	11	8
31 Ср.	Св. прѣпод. Мелара.	12	9

РАСШИСЪ

на книги-ты, що ся намирать за проданъ
прѣзъ тѣхъ, 1872, годинѣ

у

КНИЖАРНИЦѢ-ТѢ

на Хр. Г. Дановъ и Съдружіе

въ

ПЛОВДИВЪ, РУСЧЮКЪ, ВЫТОЛКЪ.

1. КНИГЫ ЗА УПОТРЕБЛЕНІЕ ВЪ ПРЪВОНАЧАЛНЫ-ТЫ ИЛИ ВЗАИМУЧИТЕЛЬНЫ УЧИЛИЩА.

Цѣна въ грош.

*Малѣкъ Букварь Отъ Хр. Г. Дановъ. въ Виенѣ 7-то изд. 1871; стр. 16 на 8-ны	1
Букварь Отъ Д-ра П. Верона, Букур. 1862; стр. 168 на 8-ны съ изображеніи	3
Бащинъ языкъ за малы дѣтца отъ Д. В. Манчевъ. Книжка I. Азбуки и пръвы уроци за четеніе и писаніе съ 37 щампицы. Виена 1869; стр. 16 на 8-ны	1 1/4
Бащинъ языкъ I и II часть. написалъ Д. В. Манчевъ. Виена 1871; стр. 89 на 8-ны съ изображеніе	3

Цѣна въ грош.

Книжка II. Пръва книга за ученіе слѣдъ Букваря съ 40 щампицы; стр. 80 на 8-ны	2
Книжка III. Втора книга за ученіе слѣдъ Букваря съ 40 щампицы; стр. 80 на 8-ны	3
Букварь. По новъ и легкъ способъ. Нарядилъ С. Радуловъ. Болградъ 1866; стр. 32 на 8-ны	1
Взаимноучительны Таблицы, на брой 36. Отъ Хр. Г. Дановъ. Виена 1862; не налѣсны	50
Слѣды-ты Взаимноуч. Таблицы, налѣсны на коры за да могатъ да ся окачвать и безъ кражило на стѣнѣ.	100
*Голѣмъ Букварь, отпечатанъ по слѣды-ты Взаимноуч. Таблицы отъ Хр. Г. Дановъ. Виена 1871; 6-то изд. стр. 80 на 8-ны	2, 20
*Примѣри за краснописаніе, написани отъ Хр. Г. Дановъ. 2-ро изданіе прѣработено и допълнено съ различни видове буквы и съ прибавленіе правила за какъ да ся пише хубаво; Пеща 1868; стр. 16	2, 20

2. КРАТКЫ УЧЕБНИЦЫ ЗА У ПРѢДУГОТОВИТЕЛНЫ УЧИЛИЩА.

*Пръвы Познанія. Отъ J. Груевъ. въ Виенѣ 1871; 6-то изд. прѣработено стр. 32 на 8-ны	1, 20
*Пръва Четеница. За ученицы въ прѣдуготовителны училища. Отъ А. С. Цановъ. Виена 1869; стр. 68 съ 34 изображенія	2, 20
Малка Кицилопедія, печ у А. Екз. въ Цар. 1855; стр. 32 на 8-ны	1, 20
*Кратка Св. Исторія. Отъ J. Груевъ. Виена 1871; 4-то изд. стр. 32 на 8-ны	1, 20
*Малѣкъ православенъ Катихизисъ. Отъ J. Груевъ. Виена 1870; 4-то изд. стр. 32 на 8-ны	1, 20
Кратка св. Исторія и Краткъ Катихизисъ съ 35 щампицы. Прѣд. Д. В. Манчевъ. Виена 1869; 8-ны	3
Сокращенна Болгарска Исторія. печ. у А. Екз. въ Цар. 1857; стр. 16 на 8-ны	1, 20
*Начяда отъ Българскъ Грамматикъ. За ученицы въ прѣдуготовителны училища съ упражненія. Отъ J. Груевъ. Виена 1869	2, 20
*Малка Аритметика или четири аритметическы дѣйстви съ просты и смѣшны числа и съ прибавленіе десятичны дробы заедно съ таблицы и примѣры на обрашаніе ветъ-ты мѣры на новы и напакы. За пръвоначалны ученицы. Отъ J. Груевъ. Виена 1869; 3-те изд. стр. 86 на 8-ны	3, —
Бронтелница за пръвоначалны ученицы. Отъ Георгій Я. Кирковъ. Виена 1869; 8-ны	3
*Малко Землеописаніе. Отъ J. Груевъ. Виена 1870; 4-то изд. стр. 51 на 8-ны	2, 20
Землеописаніе за пръвоначалны ученицы съ 45 щампицы. Отъ Д. В. Манчевъ. Виена 1869; 8-ны	3

Благослови еѣнци аѣта благости твоѣ,
господи!

Давидъ.

Въ знакъ дълбоко
сѣловствіе кѣмъ Бѣл. Кн.
Дружество въ Бразилъ
Въ книжарницѣ-та
Русиоѣ на Ар. Г. Дановъ & Сіе
15 Ян. 1874.

Въ Бѣлѣ у книгопечати.

Календаръ.

ЛѢТОЧИСЛЕНІЯ.

Въ ш.к.ж. 1870-ш.к. годинѣ отъ Р. Х. броемъ:

Отъ създање на свѣта по 70-тъ тълкователи	год.	7379
" " " " по Латинскій броежъ	"	5875
" " " " по Еврейскій броежъ	"	5631
Отъ потопа	"	5135
Отъ стѣпнотвореніе-то	"	4628
Отъ основаніе-то на Римъ	"	2624
Отъ начало-то на Јуліанскій календаръ	"	1917
Отъ основаніе на Ц-градъ	"	1549
Отъ догматическо-то раздѣленіе на Арменци-ты	"	1432
Отъ населеніе-то на Българи-ты у днешниѣ Блъ- гаріи	"	1383
Отъ рожденіе-то на Мохаммеда	"	1293
Отъ Мухаммедовъ бѣгъ (хиджреть) въ Медине, от- когато ся начина мюслиманско-то лѣточисленіе	"	1249
А спротивъ мюслиманско-то лѣточисленіе (на- чина ся 1 Апр. 1870)	"	1288
Отъ обнародваніе-то на Курана	"	1241
Отъ смръть-та на Мухаммеда	"	1239
Отъ покрѣненіе-то на Българи-ты	"	1009
Отъ основаніе-то на Русско-то царство отъ Руррика	"	1009
Отъ раздѣленіе-то на Западнѣ-тъ прѣвѣхъ отъ Въсточнѣ-тъ	"	819
Отъ основаніе на българско-то Патріаршество въ Тръново	"	646
Откако ся минѣли турци-ти въ Европѣ	"	523
Отъ изнамѣреніе-то на книгопечатаніе-то	"	431
Отъ прѣвзиманіе-то на Ц-градъ отъ Мухаммеда II.	"	418

Ir Hochwohlgeboren
Herrn
F. Kanitz

Von der
Ersten kgl. Buchhandlung
der
Wien, 7/12 872. Chr. G. Danneberg

ЖИВОТОПИСЪ.

АНТИМЪ I.

Български патриархъ.

Иъкъ есмь пастырь добрый:
пастырь добрый дѣшъ свою
полагаетъ за овцы.

(Иѡаннъ гл. I. 10.)

Презъ стогодишно-то робуваніе на българската чъркова, не само българскія языкъ бѣше прогоненъ отъ лжепастыри-тъ, кои-то бяха посебили българската Јерархія, но още и набожностъ-та на Българина, негова-та честность, негова-та моральность бяха сѣки день съблазниѣни отъ „наемници-тъ“, кои-то пазяха стадо-то господне само за да го доятъ и го нанушаха кога-то ся явѣше вълака.“ Ако българската интелигенція ся подигна за да гони отъ чърковата и училище-то чужденеца, множество-то на единородци-тъ ни стана да търси пастыри христіени, милостиви, челолюбиви какве-то никога не сѣ съществували между Гърци-тъ, и кои-то само отъ между наши-тъ единородци можатъ да произлѣзатъ. Двадесетогодишна-та постоянна борба на нашъ народъ противъ онѣ кои-то му бяха грабнали най-свѣти-тъ му, чърковни-тъ му правдини, докара вътержествуваніе-то на правда-та падъ злоба-та: българската чъркова е днесъ независима; на нейнія под-

АНТИМЪ I

Екзархъ Българскій.

Христофоръ Колумбъ.

Христофоръ Колумбъ, сынъ на единъ Генуезскій ткачъ, родился въ 1436 л. Въ младость-тъ си той много прилѣжно ся училъ; занималъ ся съ Географіѣ-тъ и Астрономіѣ-тъ и нѣчто съ мореплаваніе-то, та еще отъ това врѣмя вече пламнѣла у него мысль да трѣгне по море камъ Западъ за да издыри морскій пѣтъ за въ Индіѣ. Той дълго врѣме кроилъ въ умъ-тъ си тѣхъ мысль и най-сѣтиѣ нагрѣбилъ ся да ѣ испълни. Нъ за тѣхъ работъ трѣбувало флота.

Колумбъ напраздно прѣдлагалъ свои-ты услуги на Генуезско-то, Португалско-то и Англіѣско-то правителства. Никой не давалъ уху на крески-ты му кои-то брони за безумны и ничтожны нѣща. Слѣдъ дългы и непрѣстаны неканія, сполучилъ да испроси отъ Испанскій краль Фердинанда и отъ съпругъ-тъ му Изабелъ, тры голѣмы кораба и сто и двадесѣтъ души дружинъ Експанѣжъ.

Колумбова-та флотица трѣгнѣла изъ Испаніѣ на 8-й Августа 1492 и за девѣтъ деня вече стигнѣла прѣзъ Гибралтарскій проливъ до канарскы-ты О-вы. Колумбова-та дружина были дрьзостни и прѣдпримчиви мѣже, нъ като заплували изъ открыто и неизвѣстно море, всичкы начинѣли да ся смѣнѣватъ; само единъ Колумбъ былъ плѣно увѣренъ за успѣтъ-тъ на прѣдпріятіе-то си.

Слѣдъ едно малко безвѣтріе, кое-то и задръжѣ дрьзостный мореплавателъ при канарскы-ты О-вы, на 9-й Септемврія духнѣлъ попжтень вѣтеръ, платна-та ся надули и кораби-ти трѣгнѣли камъ Западъ; О-въ Ферро ся изгубилъ въ море-то; Старый свѣтъ изчезвалъ задн мореплавателн-ты, а отпѣрѣди нмъ ся разстилалъ безпрѣдѣленъ Океанъ. Плувать день, плувать два, ничто не ся вижда освѣтъ небе и море. Най-сѣтиѣ на пятый день, показали ся птицы: бѣлы нагулесты щрыкели и бѣлы Стрѣчи-Опанкы. Мореходци-ти ся възрадовали, като видѣли дѣ-то при все че были толкова далечъ отъ брѣга, пакъ птицы врѣчали. Плувать еще нѣколко деня и надѣжда-та начинѣла да угасѣа въ срдца-та на моряцы-ты. Вѣтеръ-тъ постоянно былъ попжтень, и тамо, дѣ-то Испанци-ти плували, завѣялъ Есенный рядонень вѣтеръ отъ Истокъ камъ Западъ; това трайніе на вѣ-

Христофоръ Колумбъ.

Александръ Хумболдтъ.
Плутуватель и Естество-Испитатель.

море-то. Буря-та прѣминула и 14 Марта при гласѣ-ть на звынцы-ты, Коломба-та флота отплавала въ Палосско-те пристанище. Краль-тъ и кралица-та посрѣщали Коломба съ голѣмы почести възвели го на чинъ Гравдѣ и го назначили за Вице-Краль на ново-открытѣ-тѣ земли.

Ныне не щемъ да разказывамъ на дълго дългѣ-тѣ Коломба-та исторіѣ. Щемъ кажемъ само, че той прѣдпріималъ еще нѣколко походы въ Новый-Свѣтъ, като ся мжчилъ да намѣри пѣтъ за Вѣсточнѣ Индіѣ, въ несполучилъ въ това.

Тоя великъ чловѣкъ, въ останѣли-ти дни на живота си доста прѣтѣгналъ отъ зависти-ты и неблагодарность-тѣ на хора-та. Самый краль, повѣрвалъ свои ти подлижници, та назначалъ другъ Вице-Краль и го испратилъ да свали Коломба. Бо б а д и л а, така ся наричалъ тоя зълъ чловѣкъ, оковалъ въ вериги Коломба заедно съ двама-та му братія и така ги испратилъ въ Испаниѣ. Коломбъ ся оправдалъ, въ никакъ не могълъ да забрави горчиво-то наскрѣбленіе, и кога-то да умре завѣщалъ да турятъ заедно съ него въ гроба вериги-ты, съ кои-то былъ окованъ.

Коломбъ умрѣлъ на 15 Маія 1506 въ бѣдность и гоненъ отъ снанисть. По негово завѣщаніе, тѣло-то му было прѣнесено въ Сентъ-Доминго; въ кога-то тоя О-въ ся отсѣкши на Френцы-ты, Коломбово-то тѣло ся прѣнесе на О-въ Куба.

Александръ Хумболдтъ.

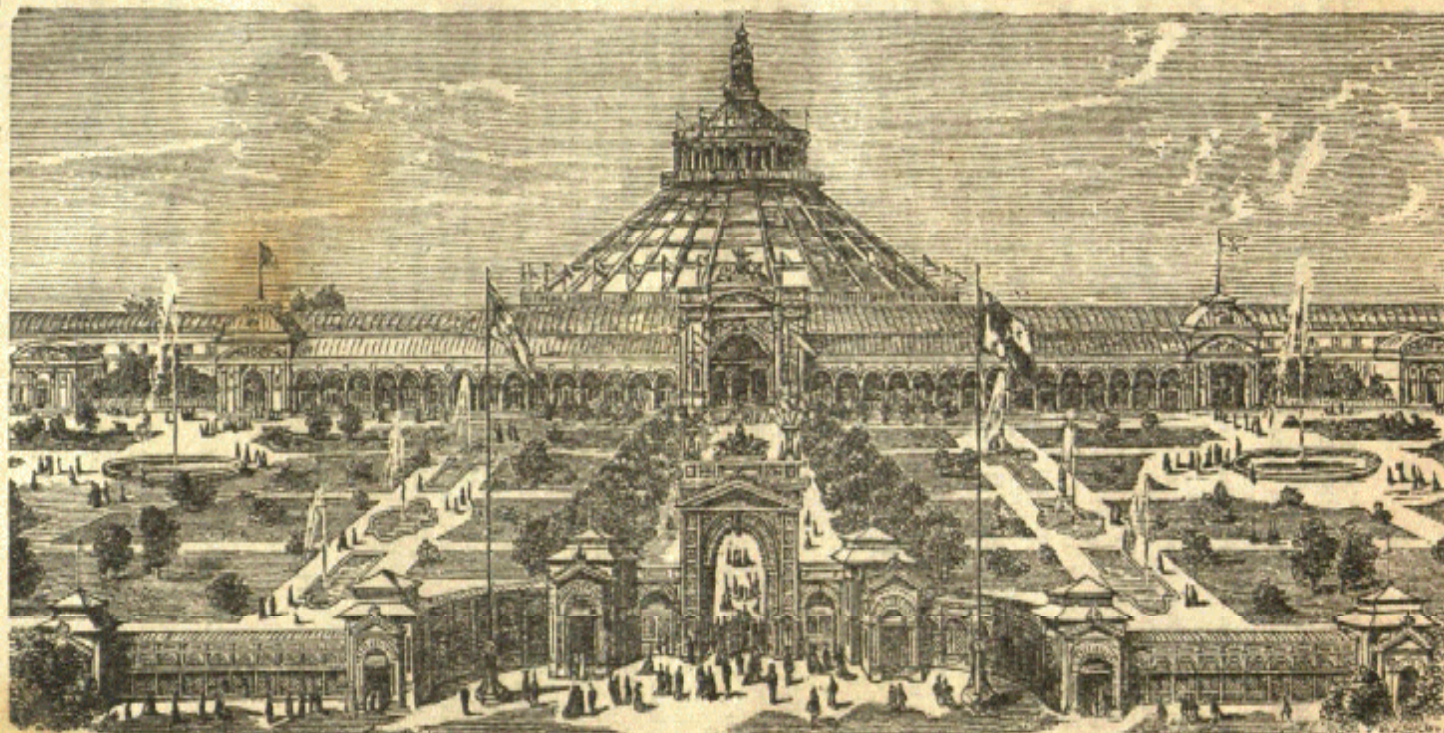
Плутуватель и Естество-Испитатель.

Дѣѣ мѣлы надъалечъ отъ Берлинъ, врѣху брѣгове-ты на Хавель, едно отъ по-главны-ты устія на Елбѣ, лѣжи едно село, кое-то по-весело-то си мѣстоположеніе, по пѣстрый си изгладъ и по едѣкъ благороднѣкъжѣ, безпрѣстанно привлича отъ Прускѣ-тѣ столицѣ или отъ околности-ты едно голѣмо множество любопытни хора. Тамо врѣху брѣгѣ-тъ на едно Езеро заобыклено съ роснѣ трѣвѣ, издвигѣ ся една хубава вѣща прославена отъ двама личны мѣжѣ, и двама-та братія: Вилхелмъ Хумболдтъ, ученый филологъ, и Александръ Хумболдтъ единъ отъ прѣвы-ты естество-испытатели и прѣвыи плутуватели въ новы-ты врѣмена.

Лѣтеструй.

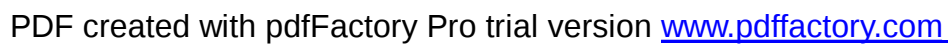
Листоууи.

15

Всемирно-то Изложение.

Нашето внимание привлече и “Летоструй : Народен справочен календар” (Год. I-IX, 1942-1943), посветен на 73-та годишнина от публикуване на първия му брой и на присъединяването към България на исконни български земи. Заглавната страница е стилно оформена в изящна рамка с изображения на гръцки богове и свещени птици. Съдържанието има енциклопедичен характер и третира въпроси от историята; географията; земеделието и търговията; науката и изкуството; градската архитектура, политиката, политически партии и движения, хигиената – в жилището, на село, хигиена на детето; практически съвети за здравословен живот и др. Текстовете се придружават със скици-портрети на българските ханове и царе – Аспарух, Крум, Омуртаг, Борис, Самуил; на български книжовници – Паисий Хилендарски, Софроний Врачански, Неофит Рилски, Григор Пърличев; на апостолите на свободата – В. Левски, Хр. Ботев, Г. С. Раковски, Г. Бенковски; портрети на царското семейство; снимки на сгради и площади – Народното събрание, Българската народна банка, Съдебната палата, Народния театър, Софийския университет, Народната библиотека, Българската академия на науките; железопътната линия през Искърското дефиле; снимки на гроздобер, розобер, виноделие, жътва и т. н.

Да дъде въчменъ „ЛѢТОСТРУЙ“!

а българина годината се е броела винаги презъ лѣтото. Никжде въ старитѣ български книжовни паметници не се споменава Новата Година съ датата първи януарий, а съ опредѣлението „лѣто Господне“.

За българина само лѣтото е Господне, защото тогава Богъ изсипва своята благодать надъ плодния черноземъ, надъ майката-хранителница земя и създава поминъкъ на народа ни. Лѣтата се струятъ едно следъ друго, и отъ тѣхното плодородие расте и пребжда българскиятъ народъ.

Съ такава мисль, съ такъвъ погледъ къмъ живота, преди 73 години първиятъ български книгоиздател Христо Г. Дановъ пушна на свѣтъ своя народенъ календаръ „Лѣтоструй“.

Товага българитѣ, макаръ и включени въ Оттоманската империя, бѣха единни въ своитѣ народностни граници и съ еднаква радостъ четѣха „Лѣтоструй“ въ Силистра и Варна, въ Деде-Агачъ и Кавала, въ Охридъ и Скопие.

Следъ това дълги години нашиятъ народъ се бори за своето обединение. Презъ тия години лѣтата бѣха черни, не бѣха Господни, защото Богъ — изпитвайки нашата народностна сила — бѣ дигналъ благословията си отъ България. Би било светотатство презъ тия дни да излиза „Лѣтоструй“!

Но сега, когато отново подъ егидата на Българския Царъ е събранъ почти цѣлиятъ български народъ, за да живѣе въ единностъ и сплотеностъ, време е „Лѣтоструй“ да продължи.

Отново ще заструятъ лѣтата Господни надъ хлѣбодатната българска земя, за да нѣма въ нея страдания, нѣмотия, скърби и роби.

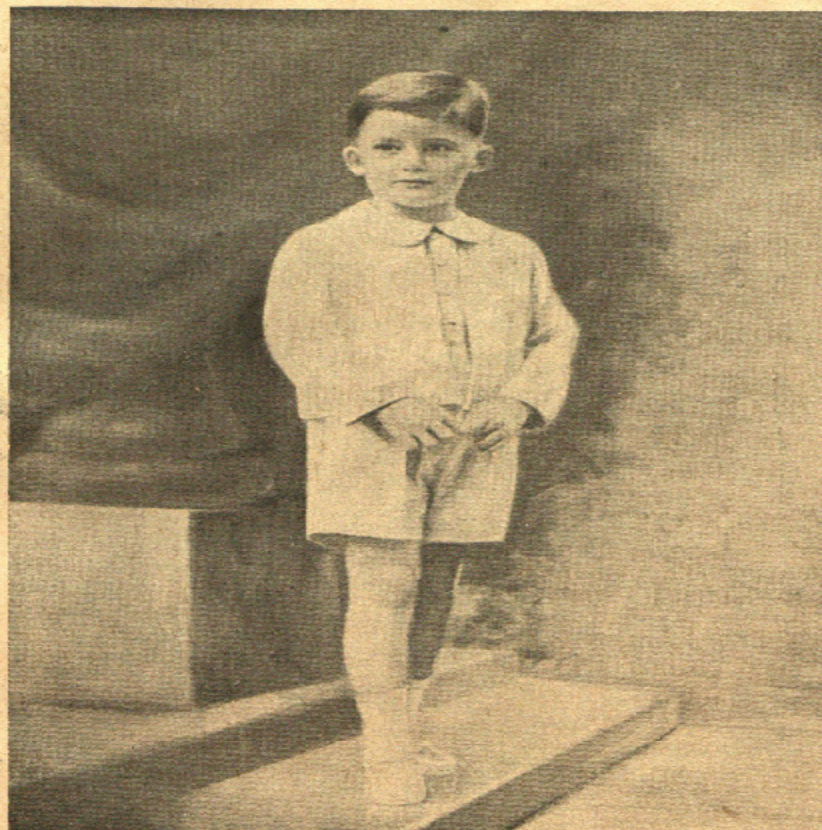
Честитъ ново лѣто Господне!

Н. В. БОРИСЪ Ш, ЦАРЬ НА БЪЛГАРИТЪ

Н. В. ЦАРИЦА ИОАННА

Н. Ц. В. СИМЕОНЪ, КНЯЗЪ ТЪРНОВСКИ
престолонаследникъ на България

ЦАРСКОТО СЕМЕЙСТВО

Н. Ц. В. КНЯГИНЯ
ЕВДОКИЯ

Н. Ц. В. КНЯЗЬ
КИРИЛЬ

ИСТОРИЧЕСКИ СКИЦИ НА БЪЛГАРСКИТЕ ЦАРЕ От Аспарух до Борис III

Създаването и напредъкът на нашата татковина България са свързани с дейността и усилията на цяния български народ, под ръководството на неговите достойни вождове. Когато тази покладе са държали здраво в ръцете си кормилото на българския държавен кораб, българският народ следвал подир тях и винаги той кораб е бил доведен до спасителен бряг.

Аспарух (Исперих) (679—700 год.) бил основателят на българската държава в Балканския полуостров. Подир слава победа над гърците той принудил техния цар, Константин IV Порфирогенит, да сключи мир в 679 г. Този мир оказал окончателно на страната на историята имената България и българи. Мирът бил сключен „за голяма слава на гърците“, — пише един стар гръцки писател, заедно ромейската (византийската) империя трябвало да отстъпи на българите земи между Дунав и Стара планина, и да плати ежегоден данък на новата държава. Аспарух основал старата столица на българската държава — Плиска (на околностите на гр. Шумен). Населението на Аспарухова България се състояло от българи и славяноцити, които били равноправни, но се различавали по язад, обичаи и яра, както и по език.

Тервел (701—718 г.) занемал и разширил границите на България. Той се намесил в гръцките работи по молба на гръцкия цар Юстиниан II, като му помогнал да си вземе престола. Среду това на България била отстъпена Северна Тракия. Новата южнобългарска граница се простирила към сегашния гр. Харманли. Тервел я укрепил с як граничен оплот, от който и до сега има следи. Той български господаре имал и тая голяма заслуга, че в 717 г. разбил мохамеданските араби, които обсаждали Цариград, и ги принудил да се турнат в Азия. С тая си победа той спечелил Югоизтока от мохамеданско робство.

Подир Тервел, при близките му приемници, в западната българска държава настъпили вътрешни безредици. Това се дължало на чужди влияния, които искали да раздволят българския народ на враждобни партии. Гръцкият цар Константин V Копривански поддържал безредията, за да може да ушитожа България.

Плисковецът му развил разнухването на ханя Телериг, който изобретил гръцките шипове и подстрекателят на България и за пръв път изпробал преговори с македонските българи за обща борба против гръцката държава или Византия.

Ханя Карданъ (777—802 г.) не само напълно умиротворил българската държава вътрешно, но можал да наложи отасе на Византия мир и да я застави да плати ежегоден данък.

Великият хан Крумъ (802—814 г.) напълно извел вътрешен ред и мир в българската държава. Той е първият български законодател, който с строг, но справедлив закон подчинил и българите и славяните, в държавата си за една воля — българската държавна воля. Един закон за всички чрез единки държавности и еднака яра. Стенат чрез вътрешен ред и строга дисциплина, българският народ под знамето на великия Крумъ станал единен, съединен на Византия: с създаването на София (в 809 г.) българската държава си отворил път по долините на Струма и Вардара към македонските българи, които още от времето на ханя Телериг издигали оръжия против непомощните даяки и крепостното им на Византия. След разгромяването на гръцкия цар Никифор, който загинал почти с цялата си войска в ютояният староплански проход, неустрашимият

хан Крум дал нов тласък на българския народ към полетата на славянодния и благолатна Тракия. Юмачиет войска на Крум за пръв път се надлъжили над Цариград, спасени от обсада поради ненадейната смърт на славяна вожд.

Омюртагъ (814—831 г.) наследил от великия си баща Крум обширна България: тя обемала земите от Черно-море чак до Карпатите все покрай лъжи бряг на р. Тиса (на сегашна Унгария), като включила и сегашния Българ с земите около него; на юг българската държава се простирала и върху Родопската област с Пловдив. Въ тая голяма държавна предел Омюртаг въздигнал много малени крепости, като се заложил от столицата Плиска до основания от него град Преслав и се стигне до брвовете на Дунав. Въ стръжните скали над с. Махара (Шуменско) Омюртаг издигнал яд голямата Махара крепост обрала на великия си баща Крум — прочутият наш ламетник — „Махарският ханник“. Заради великият си градеж, който ни удивляват и днес, хан Омюртаг заслужено си спечелил името — „великият хан строител“.

Подир кратковременното царуване на Омюртаг сляз Маламир, който, като езичник обмислял гонение против християните в българската държава, българския престол изел хан Преславъ (836—852), при който Македония станала българска земя. Сметът на стръж по-голяка подбуда — да отвлечат силите на България от македонските земи, чрез първата сръбско-българска война в историята не сполучил: сръбите с тона само станали оради на гръцката противобългарска политика.

Хан Преслав бил наследен от своя имлър сляз Борис I (852—889), — великият

свързател на българската народност чрез християнството на славянобългарското население, на което углът та явил неясната адрона църква, а чрез благоволителната дейност на бесмъртните наши свети Синодоселци Климент и Наум, дал славянобългарска книга и просвета. Тая българската народ при светия княз Борис станал не само единен по яра, по закон, по ежик и джава, но и първият славянский народ в Европа, който слушал в храмовете си несъмненит и якиа истина на Християното учение на свой роден език, четъл и пишел с свое родно писмо в едно време, когато в Европа били грамотни само духовенците. До хан княз Бориса България имал умилена за даята на българския народ, въ Европа много имли кеве и бодри били неграмотни и поднавали книжата си с даята от лаята си!

След четирагодишното недостоинство управление на неговия сляз Вламир, светият княз Борис поставил на престола по-малкия си сляз Симеонъ (838—927 г.), — първият, най-великият цар на България, от създаването й. Симеон, който въ свое време бил единственият зей обр-оплит цар в Европа, свързал не само мощна и велика България като обединил в едно цяло главните й области — Мизия, Тракия, Македония и Поворавско, но и вкал за якиа времена в историята бесмъртното дая на българския народ, неговата славянобългарска князнина, чрез която всички славянски народи залезли за винаги своя роден език, а чрез него и своя народностен дух. Воял на народа импел по стопанство, по обр-ованост и по воинска сила, Симеон премирал България в царство с якиа патриархия и залезвал не великият съшествуването на разслабената тогава Византия. Ето защо, историята справедливо вярта неговото царуване „златен век на българската дър-“

борби за защита срещу руското нашествие на юг. За това и въ българските земи най-осезателно се чувствувало турското владичество; тѣ бѣха арена на постоянните борби, които султанитѣ трѣбваше да водятъ, отъ атората положена на XVIII в. срещу Русия и, естествено, бѣха постоенно разрушени, а населението имъ на преследвания разорения и побити.

Но, както е известно, нещастие на българския народъ не се заключаваше само въ това. Още отъ времето на турското завоевание, той понася подъ двойно нѣщо: освенъ властъ а на турскитѣ върху него тежеше още по-опасното нѣщо — Гръцката патриархалска патриархия. Съ създаването на Цариградскитѣ султани Мохамедъ II не само запази тогавашната грѣцка патриархия, но я направи още по-моцна, отъ една страна, като обезпечи много отъ нейнитѣ стари привилегии, а отъ друга — като разшири нейната юрисдикция върху всички български земи. Само една българска земя на югъ и на западъ оставаша въ състава на полуосвѣрчената Охридска архиепископия (въ Македония и западна България). Но това продължи до 1766 и 1767 год., когато Цариградскитѣ патриархатъ издействува фирмани отъ султана за закриването на Охридската и Илска патриархия. Следъ това, всички български земи бѣха вече всецѣло присъединени и подчинени въ духовно отношение на Цариградската патриархия. Всички митрополити, които патриархията изпращаше въ областитѣ населени съ българи, бѣха гърци, богослужението, особено въ градоветѣ, се извършва на грѣцки езикъ, елениската култура и образование, до колкото бѣха запазени следъ падането на Византия, започватъ да си пробиватъ пътъ въ България.

Имаше едно твърде обезпокоително обстоятелство: българскитѣ народъ бѣ остаялъ безъ водеща интелигенция. Завоевателитѣ бѣ постигнали върху нея още преди падането на Търново. Интелигенцията, доколкото съществуваше презъ XVIII и началото на XIX в., бѣ въ голѣмата си частъ погубена. Но живящитѣ

силы на българския народъ, скрити дълбоко въ неговата душа, родиха нови доблести борби за духовна и политическа свобода. Отъ дѣбрѣта на Света Гора се издигна мощна гласъ на Отецъ Паисий, който призва българския народъ къмъ нацирально осъзнаване и къмъ борба срещу окупацията, която идѣше отъ гърцитѣ. Този зовъ къмъ национално съставяне проеже изъ цѣлата българска земя. Отецъ Паисий е роденъ въ Банско (Македония), той написала своитѣ славно-български истории въ Атонъ, а първото нейно прѣдсѣ, изгледна, е направенъ отъ състъ Стойко. Благословѣтъ еленискитѣ Софроний Врачански, въ Котелъ, талечъ отъ Св. Гора, на северо-източния край на българскитѣ земи, въ източна Стара-Пазина. Тези факти говорятъ най-краснорѣчиво за единството на българскитѣ земи. Язичи а Котелъ, Македония и северо-източна България, сѣ се чувствували едни и въ дѣлитѣ а най-черното робство, когато проплетуването отъ село до село се е сѣмѣло цѣлъ подвигъ.

Българското национално възраждане обхваща навелнажъ всички български земи въ Мизия, Тракия и Македония. Още презъ 1826 г. българитѣ отъ Скопие послали отъ патриархията свой български владика. Веднага следъ това последвали искания отъ Врша, Самоковъ, Стара-Вора, Търново и пр. Презъ 1827 г. българитѣ отъ Врша предидили подобно искане въ твърде респектна форма, но то завършило съсемъ безуспѣшно съ, нашествието смъртъ на врачанския първенецъ Димитъръ х. Топенъ, обеславленъ отъ турцитѣ въ гр. Валевъ, на върно, поради грѣшки интриги. Врачанъ не можеша да забравятъ, че преди това бѣ светителствувалъ въ тѣхния градъ епископъ Софроний Врачански. Но сега вече грѣцкитѣ патриархия бѣ станала болтелна и не допушаше българи да заематъ митрополитски катедри въ българскитѣ земи, защото съзнаваше, какви последици би имало това за бързото свиване на българското национално съзнание. Все пакъ тървоци водиха упорита борба срещу спонъ грѣцки владика. Иларионъ Критски и еленишка махари а времето, българина Иларионъ Макариополски за тървския митрополитъ.

О. Паисий

Българското народностно възраждане се засили презъ втората половина на XIX в., следъ издаването на Хати-Шерифъ презъ 1839 г. и на Хати-Хумиона презъ 1856 г. Пакетитѣ, тѣхна организационна аста на Отоманската империя не намираха действително приложиме въ реалния вътрешенъ животъ, както елени очакваша това, но тѣ все пакъ, висулжиха на българитѣ да обосноваватъ своитѣ искания, както предъ патриархията, така и предъ турското правителство за независима българска църква. Движението, което се ползе въ тая насока, обхваща всички български земи. Трудноститѣ въ Македония, обаче, бѣха извънредно голѣми, защото тука еленизирската пропаганда на патриархията бѣ особено силна. Борбата, водета първоначално отъ отаѣлми български синови, като братата Димитъръ и Константинъ Миналинови отъ Серуа, Григоръ Паричевъ отъ Охридъ, Райко Жинсифовъ отъ Велестъ, Хаски Йованкиъ Кързовски отъ Каченско, Кирилъ Пейчиновичъ отъ Тетовско, Неофитъ Рилски отъ Банско, Архимандритъ х. Теодоси отъ Дойранъ, Константинъ Петковичъ отъ с. Балшино, при Велестъ-Партенитъ Зографски отъ Галичникъ, Натанайлъ митрополитъ Охридски а толкова много други, особено отъ лозово време. Кой сѣмѣ при тия данни да отрече българския народностенъ характеръ на македонскитѣ Македония въ действителностъ, даде всичко, каквото можеше да даде за българското възраждане, както и въ борбата за собственото си издигане и освобождение. Македонскитѣ българи още презъ 1872 г. гласуваха масово за Екзархията, когато тамъ трѣбваше да се произведе племиситѣ за създаване на българскитѣ епархии; македонскитѣ българи много преда Екзархията откриваха български училища, въ които пращаха доброволно своитѣ деца, даваха синоветѣ си и дѣцѣритѣ си за учители и учителки и най-после, своитѣ срдѣцѣ за поддръжката на сѣщитѣ училища.

Софроний Врачански

Въ борбитѣ за освобождението на българския народъ заемаша участие българи отъ всички български крайща: Мизия, Тракия и Македония. Впрочемъ, преди освобождението на България съществуваше само единъ български въпросъ, който еленизиръ засѣлаше всички българска земя. Нещастното разрешение на българския въпросъ за Берлинския конгресъ презъ 1878 г., създаде единично Румелийския и Македонския въпросъ. Румелийскитѣ въпросъ бѣ разрешенъ сравнително въ скоро време съ Съединеното

кението презъ 1885 г. Македонскитѣ въпросъ, напропиръ, остана да тежи на Балканитѣ дълго време. Негайтѣ сложностъ се дължи на обстоятелството, че въ Македония се црѣлнѣтаха толкова много интереси, които предизвикваха усиленни борби между засѣлнатитѣ държави. Понече етнически Македония бѣ населена предимно съ българско население и България имаше най-големо право върху нея, всички нѣмѣ сѣседи образуваха блокъ, срещу България съ единствената целъ да попрѣчатъ на присъединението на тая българска областъ къмъ майката отечество. На това сѣмѣно се дължи и коалицията, която се образува срещу България презъ 1913 година.

На истѣки случаи българскитѣ народъ води три войни за своето национално обединение и даде тѣй много скъпи жертви, за да постигне тая си целъ, последната цѣлъ засѣло съ хрибратъ германска армия презъ 1916—1918 год. Това обстоятелство не бина да се изнуши изъ предвидъ, когато ще се оценява участието на всички държави въ постигане днешната победа и за създанието на всяка редъ на засѣна континентъ.

Победитѣ на държавитѣ отъ Остѣа докарваха до основи промѣни въ Европа. Тѣ позволиха да се осмислятъ нашето национално обединение, което бѣ върховната цѣлъ на всички възраждени и въстои, мнозина отъ които сложиха своитѣ кости за това обединение и за свободата на българския народъ. То се осмислени и поради мѣдрата а тѣрда политика провеждава отъ ръководителитѣ на българската нѣмѣна политика, направлявава тѣй сполучливо отъ глѣзана новинарскъ за нѣмѣна успѣхъ. — Н. В. Царъ Борисъ III, който въ 23 годишното си царуване проиши толкова много такти, прозорливостъ, уѣване, тѣй необходимъ за усѣбното провеждане на българския националенъ корабъ между многото изводни скали, съ които бѣ уѣзѣжъ неговитѣ актъ следъ нещастия за насъ Ньойски диктатъ. Благодарение на тая уѣтла политика, България можеша да запази своята само-

Неофитъ Рилски

Григоръ Паричевъ

стоятелност и пъ надлежащ момент да реши вълнуващо суверено своето отношение въ голъми конфликти, които от две години бушува въ Европа.

Ползата от таа провинция съ такава твърдост и постоянно политика най-добре може да се оцели сега подъ свѣтлината на поветъ събития. Само една погрѣшка стѣпка въ миналото можеше да ни струва тъй скъпо, както тона стана съ толкова много държави въ Европа.

Тази погрѣшка стѣпка не бѣ

Тодор Момчилъ

направена и България може да се радва днес на своето национално обединение. Духът на всички ратници за българското Възраждане и Освобождение може да бъде спокоен: тѣхната заветна мечта е осъществена, българският народъ е обединенъ въ една държава — българската държава, подъ една власт — българската власт, подъ една корона — короната на славниятъ български цар, днесъ носена отъ тѣхния достоинъ приемникъ българския царъ Борисъ III.

АПОСТОЛИТЪ на СВОБОДАТА

Колкото времето ни отдалечнява отъ 3 мартъ 1878 година, толкова повече расте вълнѣсъ и величieto на този денъ, толкова по плеина съ безсмъртнѣтъ полисимъ, съ героичнитъ саможертви и съ бабешкитъ заносаванъ, презъ които мина българскиятъ народъ съ разширенъ устремъ,

за да увеличи чедото на свободата и да постигне своето национално обединение. И толкова по-легендарни израстватъ и се изправятъ предъ насъ славнитъ фигури на тѣзи, които изкушиха съ своя животъ и своитъ дѣла свободата на родината, толкова по-лечежаренъ става подъ вѣгътъ имъ, презъ който се прозиратъ очертанията на националнитъ ни идеали, толкова по-ярко блести сиянието на вѣчната слава, съ които е окруженъ въ сѣдинито ни образътъ на аския възрожденецъ и апостолъ на българската свобода.

Особено сега, когато пурпурната зара на българското обединение багри роднитъ небосводи, спомненъ за тѣхъ разлива въ гърдитъ

сладостенъ трепетъ. И отново се изнизва предъ насъ онаа дълга редица отъ възторжени люде, очитъ на които винаги са били обърнати дѣмъ свободата, къмъ премахване на робството, къмъ политическа, духовна и икономическа независимостъ.

Наистина, истинъ поробенъ народъ излъчва изъ себе си апостоли на свободата. Ала надали другъ народъ е родилъ толкова много изключени носители на идеята за народностно обединение и свобода, и видари на освобождение както българскиятъ. Защото отъ първия денъ на поробване му, до изгнанието на 3 мартъ 1878 — презъ цѣли осѣвѣка свободнитъ животъ е билъ неговнѣтъ свѣтълъ бабѣтъ. Презъ страдания и презъ кървотъ, ужастъ, презъ пожарища, мѣки и изпитания, той не отстъпвалъ се е стремилъ къмъ свободата, жаленъ за независимо проявление, невиненъ за шастие и осъненъ отъ вѣра въ бъдещето.

Ославятъ се въ борбата за свобода повече на себеси, отколкото на помощта на другитъ, българскиятъ народъ, никога не е скръствалъ

Др. Божевъ

вътъ рѣше, никога не се е примирявалъ съ робската си участъ, а винаги е билъ устремленъ къмъ свѣтлината и правдата. А отъ 1782, отъ годивата, въ която прогъркъ мѣстиятъ поетъ на хилендарския монахъ Пайсий, той наврегна нескѣнтъ си сили, за да разкъса оковитъ, като въ сѣшото време открито и доблестно зами, че ламтежътъ му е да жонѣ свободенъ животъ, че мѣлае да възкреси вѣкошното си велико царство, въ границитъ на което да се осигури животътъ, правата и иметътъ на всички българи. Този ламтежъ ли свобода, независима своя държава народътъ подари да осъществя чрезъ беззастѣнитъ си велики синове. Затова и зовътъ на Пайсия се откликна така дълбоко, люфери отзвукъ въ толкова много люде, които прегрѣваха скрижалитъ на борбата — самоотвержено, смѣло, съ ясно съзнание за историческата си отговорностъ: и Софроний, и Бозвеси, и Априловъ, Беронъ, Селимиски, Милединовъ, Макариоски, Пърличевъ, Найдѣтъ Геронъ, П. Р. Славейковъ и др. — слѣзъ свѣтълъ нѣтъ отъ още по-свѣтлы имена. Тѣзи люде доброволно и съзнателно се отдаватъ на народно служене, повисатъ кръста на подвиза, зароботватъ смѣло и твърдо, за да издигнатъ духа на народа, да го подготвятъ за велики изпитания, да подсилятъ възра въ собствената му мощъ.

С. Г. Раковски

И ето, че усилията на хилендарския монахъ даватъ буйна и обилна жетва. Наредъ съ мирнитъ труженици, коначитъ на народния духъ, градежницитъ на народната култура — роднитъ планини и гори се огласитъ отъ смѣлитъ позиции на хайдутитъ за въоръжена борба. Това е непримирима армия отъ народни синове, осъдени отъ прозрението, че „този, който падне въ бой за свобода, той не умира“. Дръзки, храбри, безмилостни и неотстъпчиво догонващи свои идеали, тѣ разклацатъ устнитъ на вѣкошната империя. Махартъ се тѣхната сила не се използва въ ланомѣрни действия, тѣ — хайдутъ Велко, Вѣлко башъ байрактаре, Страхилъ страшенъ хайдутинъ, Довчо Ватахътъ, Ангелъ, Лефтеръ, Петко Страшникътъ, Чавдаръ, Румѣна войвода, Дойчинъ, Богданъ и др. — сѣ вистина голѣма заплаха за поробители, защото примѣритъ имъ

заразява, а дѣлата имъ се носятъ като легенда по всички кътѣща на родината земя.

По-късно, изъ пѣснитъ на Балкана израства нова личностъ съ сѣшото обаяние и значение като Пайсия — Г. С. Раковски. Проворливъ, сърдеченъ, младечъ и герой, поетъ и бунтовникъ, той открива нова страница въ народнитъ борби, чертае нови платина, по които се насочватъ усилията и изжделенията на сабодолжитъ народни синове. Съ своя „Планъ за освобождение на България“ Раковски дава силенъ тласъкъ на българското развѣтане.

Раковски осмисля борбата. Подпомагатъ отъ Илѣ войвода, Филипъ Тотю, Павайотъ Хитовъ, хѣло Желю, той слига основитъ на всенародното революционно движение. Успоредно съ тѣа дѣйностъ, той канѣся и българския въпросъ предъ свѣтовната съвестъ, на които се стреми да изложи да бли надъ българския народъ, като доказва, че заслужава да бъде освободенъ заради голѣмитъ му заслуги къмъ славнитѣто и европейското възраждане.

Осмислена и планомерно, борбата се подема отъ Хаджи Димитъръ и Стефанъ Караджа, които обединяватъ около себе си хѣшовѣтъ и ги повеждатъ къмъ Балкана. Тѣхниятъ призивъ гари по пѣлата поробена земя: „Братя! Времето е дошло и ни вѣка да си дѣриятъ нашитъ права. Нека го послушаме и се покажемъ предъ свѣтъа народъ достоенъ за свобода!“ Една велика и свѣтла задача. И наистина, съ геройската смѣртъ на двѣтъ дружини българскиятъ народъ се показва достоенъ за свобода.

Смѣртта на Хаджи Димитъръ и Стефанъ Караджа задълбоча борбата. Трина нови великани — Каравеловъ, Левски и Ботѣвъ — вложиха нова струя въ освободителното движение. Чрезъ ума на Каравелова, чрезъ неспримириността и безстрашието на Левски, чрезъ вѣторъ и волѣта на Ботѣва, борбата доби ново очертание за пѣлия народъ. Залочивъ се една величана епопея на българския устремъ, рожба на който — смѣло може да се каже — е освобождението на България. Въ вѣхъта на освободи

Божевски

Василъ Левски

Насочи въ ДЪРЖАВНАТА НИ ПОЛИТИКА

Една голяма промяна настъпи въ условията на живота. Тази промяна се обуславя както от новите постижения на техниката, толкова от открития на нашето време, така също и от идеята за преобразование на нашата мисъл по отношение изграждането на обществената структура. Тази промяна даде своите отразения в политическия, обществен и държавен живот.

Налага се намесата на една нова сила, която да може да уреди обществените отношения съгледъ на произвежданите условия и съгледъ на необходимостта на нови и уголемени нужди. Тази сила трябва да бъде организирана, трябва да притежава морално и материално могъщество и най-вече да стои на една голяма висота, откъдето да може да има върна перспектива за събитията и нуждите.

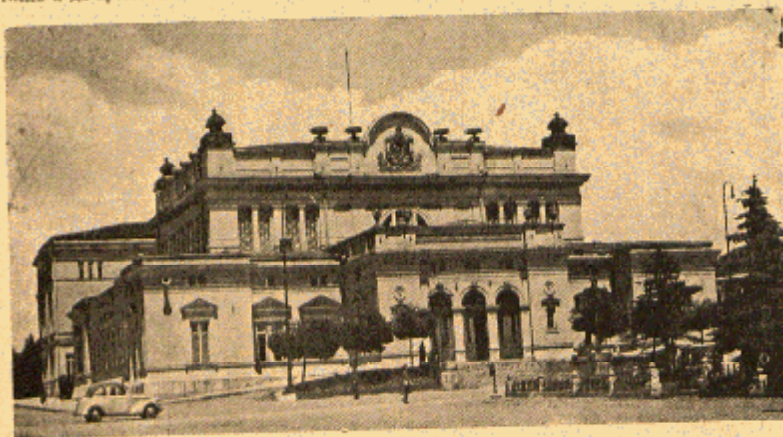
Тези изисвания показваха, че новата необходима сила не можеше да бъде никоя друга, освен държавата. По този начин държавата от само политическа организация, каквато била досега, се обвързва още и на културна, стопанска и духовна организирана на нацията. Освен това държавата се откъсва от недрата, които я била приклучени от партийния режим, който раздвеляше народа на групи и групички и можа да застане на една висота, от която се вижда миналото, настоящето и бъдещето на народа.

Така, отърсена от недрата на миналото, стегната и организационно силна, българската държава можа да хвърли своя всеобхватен поглед и да проникне въ всички гънки на обще-

ствения, социален и духовен живот на нацията.

Преди всичко налагаше да се разрешат всички социални несправедливости, които гнетеха и подтискаха духа на българина. Българското управление не направи грешката да потърси лекуването на тези недъзи по рецепти препоръчвани от чужбина и прегодени на теория, за условия, коренно различни от българските условия. Държавното ръководство на новата българска държава схвана много правилно, че социалният въпрос не е интернационален въпрос, а такъв само на отделната личност, защото той не е еднакъв въ всички страни и защото той не засяга само личността. Самата същност на социалния въпрос показва, че той се развива въ границите на държавата и никаква интернационална дейност не може да му помогне. Затова държавата, схващайки социалната справедливост, като национален и държавен въпрос, даде неговото разрешение въ своите закони и закони съ ръчителни мерки да отстранява всичко, което пречеше на една истинска социална справедливост.

Въ България социалният въпрос започна да се разрешава по единствения възможен начин: да се намери възможност за приложението на всички граждани, и от благодар на този труд да се ползва преди всичко този, който го е положил. Гражданите държавни предприятия, огромното строителство, което се разгръща въ България, погълна труда на българина и по този начин от-

Народно Събрание

ПРОГРАМА НА УПРАВЛЕНИЕТО ВЪ БЪЛГАРИЯ ОПОВЕСТЕНА НА 12 АПРИЛЪ 1942 Г. ОТЪ МИНИСТЪРЪ-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ Г. ПРОФЕСОРЪ ДРЪ БОГДАНЪ ФИЛОВЪ

БЪЛГАРИ,

Новият кабинет, който Н. Величество Царятъ ме натовари да съставя, ще продължи следваната до сега външна политика на България. Тази политика ще се вдъхновява, както и до сега, отъ едно искрено и твърдо, сътрудничество съ силите отъ Осъта и отъ Тристранния пакт, както и отъ желанието да поддържа и засилимъ съществуващите най-приятелски отношения съ нашата югонзточна съседка — Турция.

Въ своята вътрешна политика новото правителство ще насочи всички свои усилия къмъ по-нататъшното изграждане на една мощна и социално справедлива национална българска държава въ съгласие съ принципите на новия европейски редъ. То изхожда отъ идеята, че сигурността, напредъкът и благоденствието на българската нация сж необходими условия за добруването на всички българини и че България ще преуспява когато нейното управление е изградено на иерархия — дисциплина и отговорност.

Великите и съдбоносни събития, които се въртятъ, а заедно съ него и България преживява и обединението на българския народъ чрезъ тъй драгоценно постигнатото освобождение на поробени български земи, налагатъ на българската държава големи и важни задачи.

България, въ сътрудничество съ своите велики съюзници, дава своя дѣлъ въ изграждането на новия европейски редъ, който ще гарантира единъ траенъ миръ основанъ на справедливостта, и който единственъ е въ състояние да осигури напредъка на нашата страна и благополучието на българския народъ.

часове от историята на българския народ са низили напред, търпеливи всички опасности, а са го водили към светлите брягове. То създава и просветена маса, с висок дух и борческа воля, с чувство за задължение и с мисъл за отговорност, с идея за държава, с готовност за жертва пред отечес-

твена идеала. Градено с усърдие и вярежние, с много жертви и идеализъм, въздъхавано от високи обществени и отечествени личности, това образование е държало българския дух все напред, просветлен, устремлен — към все по-голямо и по-добро духовно съвършенство, към все по-голяма и ценна заежаност

Народното самообразование ЧИТАЛИЩЕТО

Народните читалища, присъщи по всички села и градове на нашата страна, представят една от най-характерните и ценни прояви на културно-просветния ни живот. Тъ са характерни преди всичко поради това, че чрез тях се изявява един от най-основните и типични стремежи на нашия народ — стремежът му към просвета и към културно издигане. Благодарение на този стремеж в нашата страна още преди освобождението са се създали народни читалища, които, наред с училищата, са допринесли за духовното издигане и политическо освобождение на народа ни. Това, което правят нашите читалища особено ценно е обстоятелството, че, както преди освобождението, така и до днешен ден, те се появяват и организират изключително по силата на добрата воля на отдалечити граждани, които са готови да жертват време, сили и средства, за да поддържат разсообразителните начинания на читалищата.

Благодарение на това именно обстоятелство нашите читалища са характерни и с това, че те предлагат едно напълно оригинално и правилно разрешение на някои от големите въпроси, които занимават обществените и възпитатели през последните години из различните страни. Един от тях въпроси е, например, тоя за правилното организиране и смислено използване на свободното време на всички граждани и по-особено на трудящите се. За всички, който познава живота на нашите народни читалища, е ясно, че чрез тях народа ни е намирал един от най-сполучливите начини да организира свободното си време, като го използва за непрестанното си духовно издигане. Читалната с разнообразни списания и вестници, библиотеката с различни книги, представенията, забавителни курсове, музеи, киното и други подобни начинания, които читалищата уреждат според възможностите си и според подкрепата, които им дават отдалечити граждани, дават възможност на всички да използват своето свободно време

хотели пак по-добре, отколкото киненето, кръчмата, улицата или дори дома.

Тоя пак от своя страна дава възможност на читалището да разреши и други големи въпроси — тоя за самообразованието. Тоя въпрос става още по-значителен, когато се засегне образованието на възрастните. Тук изистина въпросът за образованието се свежда напълно към самообразованието. Народното читалище дава отлични възможности за това самообразование. Някои от гражданите участват напълно доброволно и съзнателно в делото на читалището и по тоя начин те съзнателно вземат грижа за своето самообразование. Като вземат участие в театралната трупа на училището, или в неговия хор, оркестър, увеселителен комитет или като устройват и посещават неговите курсове и народни четения, тия граждани изграждат собственото си развитие и обогатяване, а същевременно подготвят условията и за самообразованието на другите, които не участват в прифителните начинания на читалището. Но и гражданите от тая последна категория, търпеливи своето по-пасивно държане, имат възможност да подпомогнат своето самообразование чрез всичко онова, което читалището им предлага. Както едините, така и другите често пак не отиват в читалището с изясненото намерение да се самообразоват, а по-скоро търсят развлечение или общуване с другите. И по пак на тия развлечения те придобиват по-висока култура и повече знания. Нащо повече, понеже читалището представя една реална издигана форма, в която протича голяма част от живота на гражданите — това е особено важно за селата и за малките градове — самообразованието се слива с самия живот. То престава да е една дейност, ограничена в дадено място и в дадено време, а се извършва навсякъде и протича през цял живот на човека.

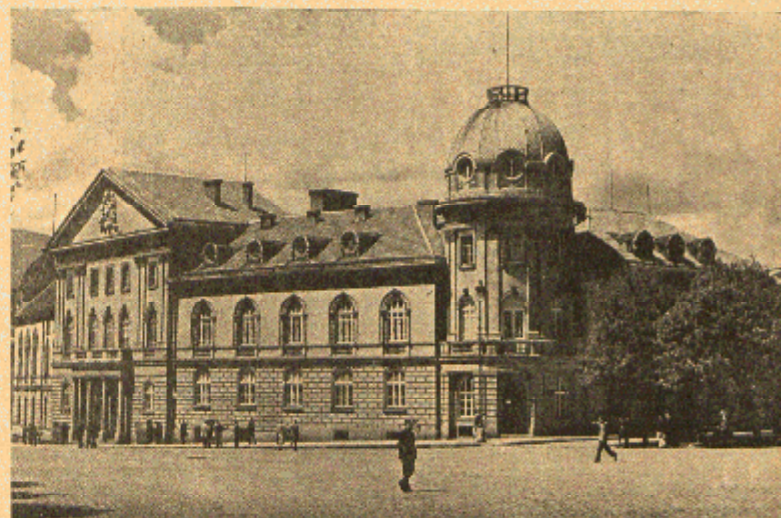
Като изтъкваме значението на читалището за самообразованието, трябва да споменим, че

тук, изключаме и значението му за самообразованието на гражданите. Въ него те се учат да си сътрудничат, да постигат общи цели, да се уважават един друг, да проявяват търпимост по отношение на проявите на другите — с една дума, те се учат да бъдат по-добри граждани. Читалището се явява по тоя начин една превъзходна школа за непрекъснатото нравствено и обществено издигане и превъзпитание на всички граждани.

Въ духа на тия мисли трябва да се вземат и друга голяма заслуга на читалището, то подпомага да се разреши сполучливо и въпроса за популяризирането на научните постижения на времето. Има по-подходящи начини, по които човекът на науката може да сподели своите постижения с по-широк кръг хора, отколкото му се представя чрез народните четения, които всички наши читалища уреждат. А и един от най-сполучливите начини, чрез които човекът от народа може да се присъедини с плодовете на науката и културата, се открива също чрез читалището. Добре подбраната библиотека и читалня, умело организираните народни четения и театрални представления поднасят тия плодове по начин, който ги прави достъпни за ония, които стоят далече от тяхните източници. Въ незначителна на читалището по тоя начин се срещат и взаимно допълват двата основни стремежи на човека — стремежът му да спо-

добли духовното си постижение с себеподобните и стремежът му да се присъедини с общото духовно ниво, което други са имали възможност да постигнат, при изинното допълване на тия два стремежа се получава гармонична и непрекъсната възход на един народ.

Въ нашата страна има 2612 организации (общият им брой е над 3,200), които са събрали едно книжно богатство от 2,135,512 тома, от което през 1939 г. са били раздалени за прочит 1,207,664 тома на 786,469 читатели. Читалните на тия читалища са били посетени през същата година от 3,306,011 читатели. Въ тия читалища са били изнесени 12,177 сказки от страна 8,110 лектори. Тия сказки са били посетени от 1,129,950 души слушатели. Крайно характерно е, че голямата част от лекции (8,468) са били уредени в селата, а 1542 — в градовете. През същата година са били уредени 8,716 забави, (7,734 в селата и 982 в градовете), посетени от повече 2,000,000 души. Тия цифри, които се отнасят само до тия от дейностите на нашите читалища, показват колко голяма роля играят тия начинания за народното образование и самообразование. Те показват, че при правилно организирана и насочена дейност и народните читалища могат да бъдат здрава опора за културното издигане на нашия народ.

Читалище в София

Българска Академия на науките

Българската академия на науките и изкуствата воли началото си от Българското книжовно дружество на Бранца, основано в 1869 г. от български историци Марин Дринов, прат. негов. председател, учител Васил Друмев (естествен. магистрат Търновски Климент) и образовани в Прага българини Васил Стоянов. Съсредства, събрани от родолюбиви и угоднилюбиви българи в Румъния и Русия, дружеството започнало да издава свой орган под наслов „Периодическо списание на Българското книжовно дружество“, от което от 1870 до 1876 г. излязали 12 книжки от тях двойни. Веднага родиха Освобождението, в 1878 г., членове на дружеството решени да бъде то пренесено в столицата на свободна България, след в 1881 г. било действително подновено и в 1882 г. започнало да издава свой научен орган под същото име.

Съ законът от 1912 г. това дружество, което било прието за свои членове всички видни представители на българския учен и писателски свят, било преобразувано в Българска академия на науките с три клона: Историко-филологически, Философско-обществени и Природо-математически. Нейни председатели последователно сж били: Иван Евст. Гешев, Любомир Милетич и Богдан Филов. Съ нов закон от 1940 г. тя се пренесла в Българска академия на науките и изкуствата, с отворене нов хляб Литера-

турно-художествени. Така преустроена академия има 48 редовни, по-рано действителни членове (по 12 вь всяка клоно), 30 извънредни, по-рано дошли с историческосте в София, и неограничен брой дошли българи, с мистожителство извън София, и чужденци.

Академията издава постоянни издания, вь които се печатат докладни и прати вь академията трудове: 1. Литературна на Българската академия на науките и изкуствата; 2. Списание на Българската академия на науките и изкуствата, вь три редовни; 3. Сборник на Българската академия на науките и изкуствата, вь две редовни; 4. Сборник за народни умотворения и народности; 5. Български старини; 6. Български художествени старини; 7. Документи за българската история. Тя издава също отделни книги, илюстри сь срѣдства на разни фондове, основани подь некое управление. При академията работят три комисии: 1. Комисия за събиране материала за български речник; 2. Комисия за събиране и издаване извори за живота и дейността на Кирила и Методия; и 3. Комисия за събиране и издаване документи по българската история.

Академията има свой архив с исторически документи и народнически материали. Тя има също библиотека, особено от периодични издания на академични и научни институти вь чужбина, получавани вь дарения; при нея има и студентска читалня, издържана сь срѣдства оть „Фондъ, Стефанъ Панаретонъ“.

УНИВЕРСИТЕТЪ СВ. КЛИМЕНТЪ ОХРИДСКИ

Университетът в София е открит в началото на учебната 1888/89 година, т. е. преди 54 години. Основан е на Университета на българите в Прага, да се търсело, обаче, преди повече от хиляда години в гр. Охрид, когато е живял и работил великият учител Св. Климент сь многобройни свои ученици. Св. Климент именно бѣше поставил началата на едно по-високо — университетско — образование, досущ по смисла начин, както сж възникнали и най-добрите сегашни европейски университети. Непастието бѣ само това, че, след като се бѣха поставили основите, върху които, както и при по-старите сѣбратя на Софийския университет, напр. университетът в

Хайделберг, Прага и пр. търбаване постепенно да се изгради единъ действителен университет, за който българско царство настѣгна мрачни времена — даутиковото византийско робство; следната сѣмбѣа сѣбѣте и П-то ни царство — настѣгна шестимесечно турско владичество. Но сь току по освобождени и изродена България, възроди се и начинатото оть Св. Климента дѣло — откри се сегашният университет вь София, първее само сь единъ факултетъ — историко-филологически; една година след туй се откри и физико-математически факултетъ, а на четата година (вь началото на уч. 1892/93 г.) и юридически факултетъ. Така, сь тях три факултета Университетът е проследствувалъ цѣли 30

години. Едва следъ свѣтовната война се открѣха последователно и други факултети: медицински вь 1918 г., агрономо-лесовъдски вь 1921 г. и богословски и ветеринарно-медицински вь 1923 г.

Днесъ Университетът на Св. Климента Охридски има седемъ факултета, вь които се преподаватъ следниѣ 20 дисциплини: филология, педагогика, история, география, славянска, класическа, романска (френска и италианска), германска и английска филология вь историко-филологическия факултетъ; математика, физика, химия и естествена история вь физико-математическия факултетъ; право и държавно стопанство вь юридическия факултетъ; медицина вь медицинския факултетъ; агрономия и лесовъдство вь агрономо-лесовъдския факултетъ; богословие вь богословския факултетъ и ветеринарна медицина вь ветеринарно-медицинския факултетъ.

Докато преди 54 години Университетът е почналъ съществуватието си само сь 49 души студенти (и то само мъже), презъ 1906 г. се стигна първата хиляда студенти, презъ 1913 г. — втората хиляда, презъ 1925 г. — третата хиляда (като се изключатъ нѣколкото години следъ свѣтовната война, когато ненормално вь Университета се записали 7000 души), презъ 1927 г. вь Университета е имало вече надъ 4000 души студенти, презъ 1929 г. — надъ 5000 души, вь 1933 г. се стига цифрата 7000 души, сетне дойде едно намаление до 5000, за да почне пакъ увеличаване вь броя на записаните се студенти, а днесъ имаме надъ 9000 студенти, оть които надъ 2500 жени (първите 16 жени вь Университета сж приети вь 1901 г.).

Презъ цѣлия този 54-годишенъ животъ на Университета, презъ него сж минали надъ 50,000 души студенти — мъже и жени, оть които презъ същото време сж завършили висшиятъ си науки до края на учебната 1940/41 год. 15,052 души, което ще рече, че до 1941 год. Университета е далъ: 3666 кандидати за учители, по специалностъ на историко-филологическия факултетъ (историкъ, географъ и пр.), 2365 кандидати за учители по специалностъ на физико-математическия факултетъ (математикъ, физикъ, химикъ и пр.), 7634 юристи (правници), 1321 лѣкари, 1166 агрономи и лесовъди, 282 бого-

Монументална жерда на Соф. университетъ

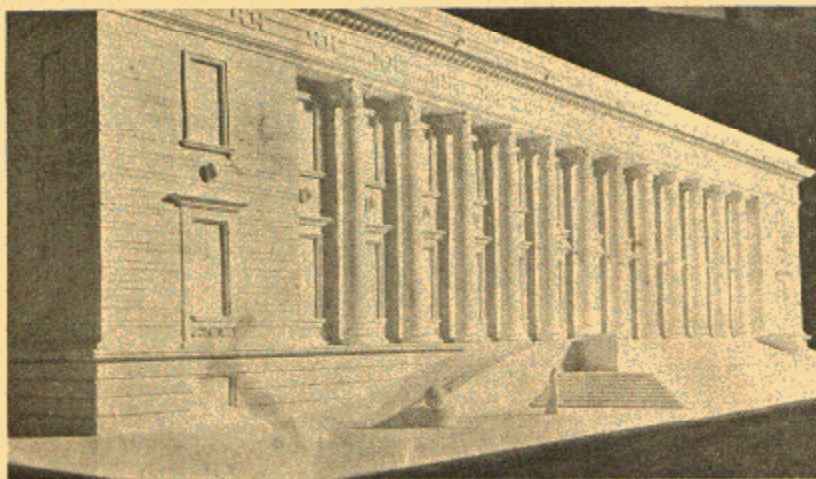
словни и 617 ветеринарни лѣкари. Отъ тях 15,052 души, 3774 сж жени.

Така единствениятъ български Университетъ, нареченъ на името на Св. Климента Охридски е истински расадникъ на висша култура вь страната ни, и сь гордостъ на българската нация, тъй като измежду преподавателското му тѣло — което брѣе повѣстоуемъ 148 души професори и доценти — има мнозина сь свѣтовна известностъ, тѣчени и членни като свѣтила на науката и извънъ границите на родината ни.

Българска народна библиотека

Като държавенъ културенъ институтъ, подъ ведомството на Министерството на народното просвѣщение, Българската Народна библиотека вь София е учредена наскоро следъ Освобождението, на 3 юний 1879 год. Ала едва презъ 1909 год. чрезъ закона за народното просвѣщение, тя бѣ вѣдѣната вь автономно учреждение, подъ върховния надзоръ на същото Министерство.

Нейната главна цель е: да събира и пази всички печатни, ръкописни и по другъ начинъ възпроизведени писмени памятници вь България. Така поставена нейната главна цель, прави Народната библиотека една съкровищница на българската книга, и тъмко по това сж единствено се отличава оть всѣхъ други обществени библиотеки или читалища. Докато Народната библиотека по отношение на чуж-

Малък от новостроящата се сграда на Народна библиотека в София

дата книга се явява като всяка обществена библиотека, от които читателят може да се ползва по един или друг начин, при един или други условия, по отношения на българската книга сжщата библиотека се явява по-скоро като хранилище, отколкото като обикновена обществена библиотека или читалище.

На тази именно страна въ предназначението и дейността на Народната библиотека: — че тя е съкровищница на българската книга, — искаме да посветя следващият тукъ няколко реда:

Да събира и пази всички печатни, ръкописни и по другъ начинъ произведени писмени паметници въ България. Самият цитатъ определя понятието „писменъ паметникъ“.

То е печатна книга: — всяка печатна книга, каквото и да е нейното съдържание, какъто форматъ и обемъ да е, дори една кола, дори единъ листъ.

Известно е, че книгопечатенето съ подвижни металчески букви откри Гутенбергъ къмъ 1436 год. Книги, печатани около това време до 1600 год., сж най-редки сжщи, и се наричатъ „дикунабли“. Книги на български езикъ почватъ да се печатат много по-късно. Първата такава книга е отъ 1806 г., написана отъ епископъ Софроний Врачански: Недѣлникъ или недѣлни поучения (Кирилодромикъ). Старопечатни български книги се смѣтатъ ония, които сж печатани до Освобождението (1877) на България.

Българските книги Народната библиотека придобива надължително по специаленъ законъ за депозиране на печатни и литографии или

друго подобно заведение е длъженъ да дава безплатно на Народната библиотека въ София по 7 екземпляра отъ всички печатни литографии и други произведения, излязали въ България, като: книги, списания, вестници, отпечатъци отъ статии и пр. Тѣ се изпращатъ отъ печатаритъ или литографитъ (държавни или частни) направо въ библиотеката най-късно десетъ дни следъ отпечатването имъ, съ два описъ по даденъ отъ Народната библиотека образецъ.

Депозираниятъ екземпляръ, завлечъ въ предѣлитъ на Царството, се разпредѣлятъ отъ Софийската Народна библиотека така: 2 се запазватъ отъ нея, 1 се изпраща въ Университетската библиотека въ София, по 1 въ Пловдивската, Търновската, Шуменската, а сега вече и въ Скопската народни библиотеки.

Писменъ паметникъ е така сжщо и въ всякъ ръкописъ: — писанъ на пергаментъ (изработенъ отъ кожа), въ по-старитъ времена и на хартия — къмъ X вѣкъ въ Европа и особено следъ откриването на книгопечатането, когато на производството на хартия се даде голѣмъ тласкъ.

Понятието писменъ паметникъ не се изчерпва само съ печатната книга или ръкописъ. За да не говоримъ тукъ за другитъ видове писмени паметници (на кимъ въ плочки, глинурата, на палмови листа и пр.), ще се ограничимъ да изтъкаемъ особено архивната сборка на Народната библиотека.

Народната библиотека се грижи да събере, класифицира, проучи и постави на разположение на публиката, за научни цели, всички архиви съ историческо и културно значение, а сжщо

и отѣлни исторически писма и документи по духовното и политическо възраждане и развитие на българския народъ, както и по отношенията му съ съседитъ и други народи, а именно: архивни материали съ историческо значение на национални организации, комитети, дружества съ обществени цели и пр.; частни архиви на видни български дейци, поборници, книжовници, политически дейци, духовни лица, като писма, автографи (лични подписи), записки, мемоари (спомени), дневници, хроники и др.; църковни и училищни кондаки; портрети на поборници, въстаници, войводи отъ всички български въстания, на духовни дейтели, общественици, книжовници, държавни мъже и други дейтели въ борбитъ на народа ни за освобождение и на духовния ни животъ; търговски теветери и писма отъ миналото, и пр.

Народната библиотека притежава и богата ориенталска сборка, състояща се отъ ръкописи, новопечатни и старопечатни книги, кадийски регистри (сѣлѣнци) и отѣлни архивни книги — всичко това на турски, арабски и персийски езикъ. Прибрани сж следъ Освобождението отъ джамии, текети и архиви на разни турски учреждения, кѣто и отъ библиотеката на известния вадископъ паши Пазвантасоглу. Тази ориенталска сборка съдържа много важни материали по нашето кимало и стопански животъ отъ време на турското робство.

Отъ краткия този прегледъ на Народната библиотека като съкровищница на българскитъ писмени паметници (или, ако не български, то съдържащи материали за възраждането на бъл-

гарската история), се вижда какво голѣмо значение има този важенъ институтъ за българската история, се вижда какво голѣмо значение, независимо отъ новопечатнитъ книги, сж и старопечатнитъ книги, ръкописитъ и архивнитъ материали, които събира и пази Народната библиотека.

Тази старопечатни книги, ръкописи и архивни материали, преди да постѣпятъ въ Народната библиотека, сж се намирали въ частнитъ домове. Голѣма частъ отъ тѣхъ сж били захалявани по тавани и мазета, покрити съ тежки слоеве прахъ и сажли, изпогризани отъ мишки, плъхове и паразитни наѣстоми. Нестига, че враговетъ на нашето племе сж ги унищожавали, презъ течение на вѣкове, всѣкъде кждето сж ги намирали, — за да заличатъ следитъ на нашата история, но самитъ ние, българитъ, поради нехайство или незнание, сме се отнасяли къмъ тѣхъ като къмъ най-непотребни вещи: — за подпалване на огънь, за подпалване на счулци прозорци, завиване на сирене и пр. и пр.

Нека тѣзи редове послужатъ едновременно и като позвъкъ къмъ всички добри и родолюбиви българи: — къмъ мало и голѣмо, къмъ старо и младо, къмъ българитъ отъ всички краища на нашата сжщна родина — отъ старитъ предѣли на Царството, както и отъ Македония, Добруджа, Моравско и Влахието, — да издирватъ съ ревност и любовъ българскитъ писмени паметници и да ги предаватъ, като свещени реликви, на съхранение въ храма на българската книга: Българската Народна библиотека!

ПЕРИОДИЧЕНЪ ПЕЧАТЪ

Радостенъ фактъ е постоянното и непрекъснато развитие на печата у насъ. Особено презъ последнитъ години, хода на това развитие се засили значително и, може да се каже, България не само догони въ това отношение съседнитъ страни, но дори надмина някои отъ тѣхъ.

Особени успѣхи отбележава всѣкъдневния печатъ. Наистина броя на излизанитъ всѣкъдневници не е голѣмъ, но за това пѣкъ пламента имъ се увеличилъ твърде много. Така, въхон отъ голѣмѣтъ утринни вестници достигнаха да се продаватъ вече къмъ 150,000 екземпляра дневно. Това се дължи главно на обстоятелството, че всѣкъдневния вестникъ отъ партиятъ и идеалъ, какъто бѣ преимуществено въ миналото, се превърна предимно въ информативенъ, безъ обаче да престане да служи на политиката и на идеитъ.

Благоухарение именно на този си характеръ, на по-добрата си вътрешна организация, както и на по-съвършената форма на разпространение осигурена му отъ Дружеството на столичнитъ

журналисти, всѣкъдневниятъ вестникъ у насъ може да получи много по-широко разпространение, не само въ градоветъ, кждето главно се продава по-рано, но и въ селата. За направеното отъ организацията на столичнитъ журналисти чрезъ дружество „Стрела“, за проникване на вестникитъ въ селата може да се сжди отъ обстоятелството, че презъ последнитъ аѣколко години сж били открити надъ 200 нови селски агенции, които съставлява едно увеличение отъ 100% въ сравнение съ общия брой на сжществуващитъ въ миналото вестникарски агенции.

Още по-голѣмото развитие на вестникарската мрежа въ селата се спѣва за съжаление, отъ липсата на всѣкъдневни пощенски съобщения отъ централнитъ пунктоне и гаритъ до много отъ селскитъ общини. Развитieto на тази съобщения е вече въпросъ на време и финансови възможности на държавата.

Понастоящемъ въ София излизатъ 8 всѣкъдневници: 3 утринни, 2 обѣдни 2 следобѣдни и 1 вечеренъ. Излизатъ професионалниѣ органи,

въ столицата излизат около 100 периодични седмични, политически, литературни, стопански, жидни, хумористични, научни и др. издания.

Също забележително е през последните години и развитието на всекидневната печат в провинцията. Там сега излизат също така добри, предимно илюстрирани всекидневници, а именно: в Пловдив — 3; в Варна — 3; в Русе — 2; в Бургас — 2; в Скопие, Ксанти, Добрич по 1.

Най-характерният факт в развитието на българския печат през последните 2—3 десетилетия е постепенното, но непрекъснато и сигурно изместване на многообразието и много търсене и четене месечно, двуседмично и седмично списания от всекидневните вестници.

И, наистина, днес всекидневния вестник задоволява почти всички нужди на читателя от четиво. Въ него ще намерите, покрай всеобщата информация от цял свят и политически новини и почти всичко друго: разкази и фелетони, романи, илюстрации, картини и портрети, литературни, музикални, драматични и др. Критики и отзиви, рецензии за извадки книги, вести за научни открития, медицински сведения и съвети, разучаване на стопански въ-

проси и проявления и всичко всичко, което може да интересува всеки по-грамотен читател.

Този факт е лесно обясним. Въ днешното време на интензивен живот на големи усилия за изкарване сръбната за съществуване, хората нямат време, както някога, да четат дълги и предълги статии и описания, вечер в дома си, или през деня в библиотеката и читалища. Днес, както тога е навсякъде по света, българският читател е много зает той бърза. Той чете своя вестник в трамвая, или на път за работата си, или в кратки минути откъсвани преди или след всекидневните или вечерни. А вестникът му дава почти всичко, което му е нужно и то на кратко, разбираемо и ясно.

Само специалните чувствуват нужда и намират време за по-дълги четива по интересния си материал.

Изгледът на развитието на българския печат въ бъдеще е най-добър. Нима никакво съмнение, че след свършването на сегашната дълга и страшна война, която всички се надяват да бъде последна за дълги десетилетия, въ новата граница на обединеното отечество, българският печат ще получи нов тласък и ще отбележи още извънредно голям успех.

Значение на Народния театър

Завесата се вдига и хиляди, събрани въ тъмното на театралния салон, зрители веднага са обзети от тревогата на героя на сцената, или от неговата радост, плануват за неговия подвиг или възприемат неговата мъка.

Театърът владее най-мощното средство за въздействие — живота на сцената като част, или цяло от една пламенна история. Никога зрительт не излиза безразличен от един театър.

Народният ни освободителен борба въ миналото използваша театъра, макар и той да беше на наша земя още въ своя зачатък, за целите на тия борби. Зрительт очакваше сжбата на „Многострадалната Геновеа“, или

на „Загубената Станка“, тръгнаше от възторг пред „Крумъ Страпний“ и отваряше очите и сърцето си за собствената си участ.

И днес театърът, излизай от пелени на любителят, въ ржест на държавата, е мощно средство на културата и на гражданското и националното възпитание.

Наблюдавай, четирисот години от какъ Народният театър е въ тая служба. Независимо дали е представил български или чужди драматични творби, драми или комедии, опера или балет, той винаги ни е дарявал часове на благородна наслада, часове въ които ниех уми се излизала, а духът ни се въодушевява за по-добри дѣла като отделни личности.

Народен Театър и Опера въ София

БЪЛГАРСКА НАРОДНА ОПЕРА

Българската народна опера е дѣло изградено от неуморния труд и дарби на стотици български музиканти, музикални деятели и общественици. Макар изминатия път на операта да е твърде къс, все пакъ съ гордостъ трябва да подчертаемъ, че тая институтъ вече от години работи само съ български: ржководители, диригенти, режисьори, пѣвци, оркестранти, хористи, балетисти и техници. Денонощните усилия на повече отъ двесте души оперенъ съставъ, поднасятъ на българската публика творби отъ голѣми световни майстори. Като български културенъ институтъ Народната опера е дала достойно място и на български оперни творения. Така, тя е способствувала за създаването на десетина опери отъ

маестро Г. Атанасовъ, Д. к. Георгиевъ, П. Мухомовъ, В. Стояновъ, Л. Пипковъ, Хр. Маноловъ и М. Голѣминовъ. Отъ нейното създаване до сега тя е дала дѣла редица първокласни оперни артисти, много отъ които са разнасили името на родината ни отвъдъ нейните предѣли.

Днесъ, когато България съ право заема своето историческо място на Балканския полуостровъ и въ Европа, на Народната опера предстои по-голямъ злавни. Тя трябва да стане сръдище въ което да се събератъ артистичните дарования на нашия народъ, за да ги поднесе на света въ най-достойна форма, отговаряща на духовния ръстъ на българина.

Влияние на музиката или народното възпитание

Народната ни дѣсенъ е най-свидната ромба на българския творчески гений. Въ своята издра логосорка „който пѣе зло не мисли“ народътъ определя недвусмислено отношението си къмъ музиката. За него тя е изворъ на дълбока нравственостъ и чиста радостъ, но никог сръдиство за недостойно развлѣчение. Нашите народни пѣсни са трудови — създадени за съблѣчване на работата, или обредни

— възникнали непосредно при религиозни — митичните преображения на българския духъ. По този начинъ пѣсенята се явява като неоткъсана частъ отъ обществения и личенъ животъ на българина — та с неговите стихии. Тъ е, която го свързва съ земята и му напомня за близките страници отъ неговото минало. Откъснети отъ пѣсенята си, българинътъ би почувствувалъ пустотата на своето битие. Бъл-

героичния подвиг на войника? — Нарисуваната сивота на филмовата лента е повече действителност, отколкото е въжността. И ако другаде копие бледнее пред оригинала, тук, при филма, оригиналът бледнее пред копие. Това означава на материята, това оухотворяване на събития — напредък на науката. То започва с благодарности почва на културна работническа и стига до богатото въображение на режисьора. При филма: и предметът е друг, и селският труд на полето е обременен с одеждите на романтиката, и природата е поетична, и лицето на артиста е хубаво, и постановката е богата.

Благодарение на движението на картината, благодарение на цветовете, които се мият между светло и тъмно, пред очите се рисуват ситове от фантастични по-фантастични. Съ филма, който гледаме, представата, която имаме за света, се променя коренно. Зрителът е спечелен безплатно за красотата на живота. Във тия картини на платното, населени със светове, според силата на режисьора и на актьори, се извива епопеята за един народ, написана със световна крива, животът на една личност, на едно семейство, тайната на една жена, усмивката на един откривател, богатството на научни институти, картини галерии, музеи, обичаи, запасени неоскжати в душата на народа, игри, песни и прочее. За отлика от книгата, филмът е книга, прегружена от свои книги. Той казва и диктува от режисьора на филма. При филма зрителът никога не прави усилие да разбира, да възвизва въждарижанието на тона, което гледа. Наред с анимационното, което е основна необходимост при четенето на книгата, единствена способност, с която читателят участва, при филма, човекът участва и с исканията си чувства. Накаже другаде не му се удава такъв удобен случай да види възникнали своите мечти и спомини надежди, както при филма. Любопитството му е напълно задоволено. Филмът за него е врата, разкрила всички чудеса, които въображението през въкове е натрупало въ душата му като наследство.

Вкусът към светлината и към силата най-после, след дълги търсения, намира своето осмисляване на филмовата лента. И днес при силното развитие на техниката, когато фантазията, романтиката и надания на живота престава да бъде храна за по-новите поколения, филмът се явява като реакция на реализма и на сузия практицизъм.

Кой от нас не гледа с истинско удоволствие живота на своите дъни на филмовата лента? Този интерес от друга страна, улеснява изпревено много филмовото изкуство — усладата на режисьора и на изпълнители се насочват към народния бит, към народните възравай и обичаи, към народното творчество. Филмът не по-малко от книгата и с не по-малко красота ни раказва за живота на великите люде

въ изкуството. Благодарение на това, пак ще повторим, че зрителът участва с исканията си чувства, а също филмът, сестра на живота на историческата личност се запаметява дълбоко въ неговото съзнание. Неизлишно останат протеклите пред него картини. Това може би постигне и възражда творчеството на филмовото изкуство да възникне въ всички области на живота. Днес не само художествените филми има неуязвим успех, а — а също и всички филми независимо от тона, каквито представя. Филми се правят за всички и за всички. Въ един филм може да се види не само съвременното, онова което най-много се харесва на публиката, а — и режисурата, постановката, играта на големите артисти, техниката, динамиката, историческият факт, осветлението, гримът, тоалетите и пр.

Победоносният ход на филма към живота не спира само го художествената филм. Преди няколко години филмът влиза и въ училищата, въ казармите, въ кабинета на учения, въ стопанството на земедельца. Никога няма днес за она, която се интересува от въжките неприятели да намери неговото разрешение въ филма. Дори събития, които стават на хиляди километра от нас, пристигат навреме до нас. И накарва да слушаме за смелостта, за разкритието на пластове, за прекриване на карти, с които се решават съдбата на народите за стотини години, за придвижване на милиони войни, придружани от оглушителни трясъци въ хиляди оръжия, танкове, бомбардировачи, все пак то е страшно въжко, на изкуствената лента, бути въ нас един от най-благородните чувства, които човек би могъл да преживее.

Някогаш доверител е станал филмът за човека. На филма той може да довери всички свои тайни. Неговите мечти и надежди, радости и разочарования минават през големия европейски италианец. Съ художествен филм, който е надхвърлил границата на възможното и ни оставява представа, съ културна, който ни говори на свой разбран език за духовната и за материалната култура на един народ, съ документален, който е вратата, през която минават всички открития, съ учебен, с който преподавателите представят на учениците се похватат въ света и благоприятна съзвучия за ученика, съ жонотическа, който ни възражда към красотата на природата, съ пропаганден, който ни събужда с историята, съвременният човек усеща да обхваща живота въ неговата плътност. На всички възраст, въ областта на психологията, на социологията, на стопанството, на медицината, на техниката, на приложните науки, които би могли сам да си поставят, въ филма, всички намира разрешение — убедително, ясно. Всичко от нас посещава юното, защото чрез филма ние участваме живота и по-пронетно, и по-често, и по-хубаво.

АРХИТЕКТУРА И ПРОИТЕЛСТВО

Въ всички исторически епохи и през всички цивилизации на човешкото архитектурното творчество и строителството си били и ще бъдат материалични паразит на неговата духовна култура.

Архитектурата е сметане на всички изкуства — тя е живота, написана история на човешкото.

Древната цивилизация на Вавилония и Египет, въжките хановите дворци и пирамидите на тогавашните фараони, Грчките цивилизации много години преди Хри-

Въжките Висока Дума

ста създаде красивите антични класически архитектура на Вавилон и Елада. Мощната римска империя оста цялва отгавашно, културно, сити с своите архитектурни и строителни пакетици, които и до днес бъдат въжките и създаде съ своето съвършенство и величие. Религиозните институции на средновековното и феодалия строй родиха романтиката и готиката: цяла Европа бѣхъ остана съ зельди, църкви, общински долове и пр. — въ романски и готически стил — едно рѣдно архитектурно изкуство, което съ величieto и красотата си и съ своя устрем към високите и към Бога отговаря напълно на религиозния екстаз на тая епоха.

А върху развличити и остатъци на класическата архитектура на старите гръци и римска цивилизации израстват през 14 и 15 столетия Ренесанс въ Италия, който залъ цяла Европа. Барока и Ампера разкриха разкоша и личността на Ренесанса до най-напрежата игра на форми и движения, гъзвѣйки ритми и контрасти на класиката.

Редомъ съ развитието на архитектурата през всички тѣх исторически епохи въжките и тона на живописата и скулптурата — изку-

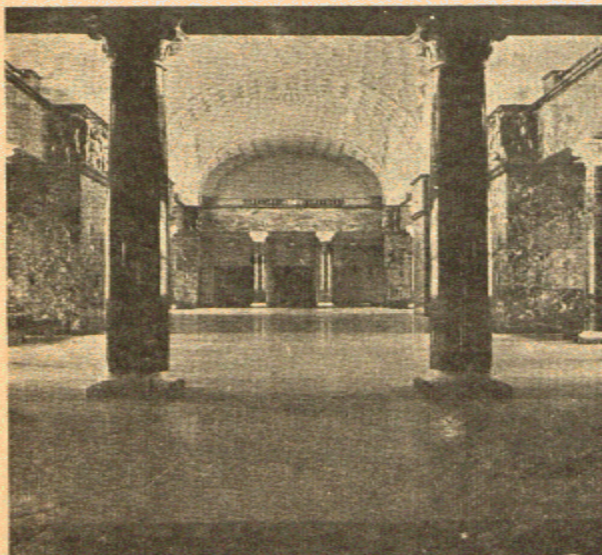
В. И. Висока Дума

ство, подчинени на нуждите и изискванията на първичното изкуство — архитектурата. Тая свикнат е неразрѣдно свързанъ съ първичните стегнати на гръцките и римски Богове красива хановите дворци и форуми-

Средновековния екстаз на Египет

тъ на Елада и на Римската империя; готиката е немислима безъ нейната префинена скулптура, а Ренесанса създаде една пишна живопись, която и до днесъ краси куполитѣ на капитола, на домоветѣ, на ватикана и пр.

Голѣмия холъ на Сждебната палата

Днесъ архитектурата като изкуство придружава и одухотворява всѣка проява на човѣшкия животъ; тя се стреми да направи отъ всѣка зовѣшка нужда красота, хармония и целесобразностъ. . . .

Съвременници сме на една модерна универсална и твърде утилитарна архитектура, въ която намиратъ отражение духътъ и битътъ на днешния модеренъ човѣкъ. Една могъща техника, която непознава граници за своитѣ постижения, която премахна понятията за време и пространство, която овладѣ въздуха, водата, земята, твори една всестранна, грамадна по обемъ и съдържание материална култура — залогъ за едно блѣсково бъдеще на човѣчеството.

Редомъ съ тая утилитарна архитектура се не изгражда и една нова монументална архи-

тектура, която изразява социалнитѣ и политически разбирания както и идеитѣ на новото време и която е специфична за всѣка страна

Голѣмитѣ градоустройствени строежи въ Германия, голѣмитѣ стадиони, обществени постройки, жилищни строежи, партийнитѣ постройки на Националь-Социалистическата партия и пр. сж изразъ на новитѣ социални разбирания на възраждаща се Европа, носятъ всички елементи на днешната бурна епоха; тия голѣми архитектурни паметници ще пребждатъ въ историята, за да съперничатъ съ Акропола, съ Капитола, съ готическитѣ домове! . . .

И така човѣчеството ще върви безспирно по своя исторически пътъ. Животътъ е динамика. Народитѣ криятъ нестихващи сили. Следватъ епоха следъ епоха, идватъ времена на велики напрежния и на възходъ — човѣчеството твори неспирно своята история.

Младиятъ и жизненъ български народъ крачи напредъ съ темпото на новото време. Едно дълго робство унищожи много негови исторически и културни паметници. Въпрѣки това той прави върховни усилия, за да догони въ своето развитие изпреварилитѣ го културни нации. Обединенъ и обнадежденъ въ своето бъдеще, съ съзнание за своята историческа мисия въ Европейския югоизтокъ, като лояленъ сътрудникъ въ новата Европейска общностъ, тоя младъ народъ ще даде и своята данъ при материалното и духовно изграждане на нова Европа. И тъй народъ съ останалитѣ народи на Европа създава свое архитектурна и чрезъ едно всестранно строителство въ всички области на техниката твори своята материална и културна мощъ и своята жива история.

Изгледъ на красивия булевардъ Царъ-Освободителъ при Орловия мостъ. Прави впечатление модерния стилъ на частнитѣ згради

ЖЕЛЪЗНИЧАРСКОТО ДЪЛО ВЪ ВЪЛГАРИЯ

Българските държавни железници са най-голямото и най-силното стопанство във България. Дейността на косто е въ допиръ съ всички области на живота въ Родина ни. Тя е била всъкога едно отъ най-осезаемите доказателства за дейния и творческия духъ на българина. Презъ последните 6—7 години количеството на извършената работа отъ нашите железници всъка година се увеличава. Ала извършената работа презъ 1940 и особено въ 1941 година надминава всъколко очакване. И българския железенъ железничаръ заслужено бѣше похваленъ отъ много страни.

За да може всѣки добре да разбере каква производителна и финансова мощъ представлява нашето железнично стопанство сега, ние ще го сравнимъ въ нѣкои отношения съ положението му презъ една отъ най-цветущите за железниците година, която ще вземемъ за основа.

Чрезъ присъединяването на железничните пѣтища отъ новоосвободените земи нашата

железопътна мрежа се увеличи съ около една трета. Ръководството и управлението на железниците полага голѣми усилия, за да приведе въ добъръ редъ новоприсъединените пѣтища и съоръженията имъ.

Нашиятъ подвиженъ съставъ — локомотиви и вагони — се увеличи още съ около една четвъртъ. Успоредно съ това бѣха взети мѣрки за подобрение на депата и работилниците и призеждане въ изправностъ на всички ни подвиженъ съставъ.

Броятъ на влаковете и особено на сточните такива бѣше увеличенъ извънредно много.

Трудътъ на всички служители, като и мощността и превозната способностъ на подвижния съставъ, бѣха използвани до възможните предѣли.

Количеството работа, която е извършилъ единъ железниченъ служителъ презъ 1942 година е съ около 20% по-голямо отъ количеството работа, която е извършилъ единъ слу-

жителъ презъ най-цветущата за железниците година. За да се види дагледателно и финансовата мощъ на нашите железници ще помислимъ, че съгласно изчисленията на веши лица вложения капиталъ въ нашите железници е почти равенъ на вложения капиталъ въ покривителствуваната отъ държавната индустрия площ вложения капиталъ въ държавните и общинските шоссейни пѣтища. За всѣки 12—13 души отъ населението на България работи по единъ железниченъ механически работникъ. Общиятъ годишенъ приходъ отъ нашето железнично стопанство далечъ надминава 3.000.000.000 лева. Срѣзниятъ приходъ отъ работата на единъ железничаръ се е увеличилъ кръгло съ 75% срѣдно срѣдния приходъ презъ най-цветущата за железниците година. Веши лица по железничното дѣло са изчислили, че ползата на Народното стопанство отъ дейността на железниците изразена въ парична единица е почти толкова голѣма, колкото е и приходътъ на железниците. Отъ което, следва, че общата полза отъ дейността на железниците за Обединена България и за българската нация ще възлезе кръгло на 6—7 милиарда лева. Въ близките години тази полза значително ще се разрастне.

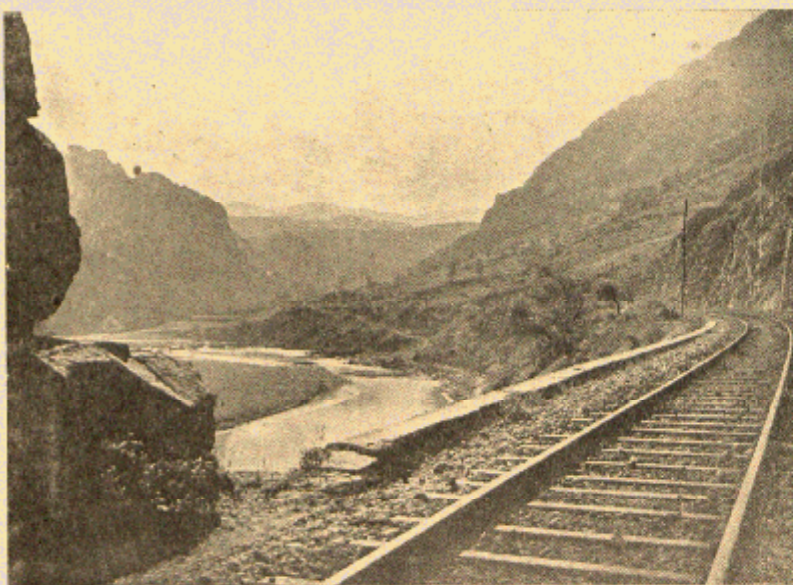
Тѣзи голѣми числа са показалецъ за голѣмото значение на железниците за Народното стопанство изобщо. Това значение се подчертава въ всички области на живота. Безъ дейността на нашите железници, би ли разрастнале търговията у насъ въ такива размѣри? Безъ железниците можеше ли хранитъ отъ полето да се довозятъ до планинските мѣста за изхранване на тамошното население, което безъ тѣхъ, можеше ли да извозва ситни продукти до полето? Безъ железниците щѣхме ли да имаме днешното развитие на нашата индустрия? Безъ тѣхъ щѣхме ли да разработимъ всички наши земи и можеше ли да

износимъ земеделските ни продукти извънъ граница? Безъ нашите железници щѣха ли да се разработятъ нашите минни и кариери? Безъ дейността на железниците щѣхме ли да имаме днешното състояние на нашите финансии? А нашето културно, просвѣтно и социално развитие щѣше ли да има днешното добро състояние, ако не бѣше използвана въ тѣзи посоки широко дейността на нашите железници? И най-после държавната сигурност щѣше ли да бѣде тъй добре затвърдена, ако не се облягаше на услугата на нашите железници? Ясно е за всѣки много голѣмото значение на нашите железници, затова, ние трѣбва да ги обикнемъ още повече — тѣ трѣбва да ни станатъ още по-скъпи.

Презъ последното десетилѣтие, обаче, тѣхните физически части не щѣха да бѣдатъ използвани достатъчно, ако не се намираха въ ржестъ и подъ волгата, ума и опитността на българския железничаръ. Презъ тѣзи години имаше месеци, когато последниятъ извърши почти двойно повече работа, отколкото редовно се следваше да извърши. Съ тази си работа той застава въ челната редица на железничарите въ Европа. Българскиятъ железничаръ доказа още веднѣжъ, че той е проникнатъ отъ чувство на дългъ, че той е много добросъвестенъ, много преданъ и издръжливъ. Той прояви онѣзи скрити дейни сили, които са възбуждени въ нашата нация и които са порожителството за по-голямо величие на утрешна България.

Ала не трѣбва да се забравя, че добрия успѣхъ на нашето железнично дѣло се дължи въ значителна степенъ на първия български железничаръ Н. В. Борисъ III — Царя на България, който полага голѣми и веши грижи за това дѣло изобщо и по-нарочно, за българския железничаръ.

Ж. п. линия презъ красивото долино предмѣстие Шуменъ като пейзажно състояние

Значение на БЪЛГАРСКОТО КОРАБОПЛАВАНЕ

Третото българско царство преживява днесъ единъ отъ най-щастливите и горди моменти отъ съществуването си. България се се обедини въ естествения си политически и етногеографически граници. Една заветна мечта, единъ блѣнующъ идеалъ се осъществиха.

Днесъ българската държава има 492 км. дунавска граница, 402 км. черноморска граница и 260 км. бѣломорска граница или, общо

България има 1.154 км. водна граница, а заедно съ обиколката на двата български бѣло-морски острови Тасосъ и самотраки — 1.319 км. докато сухата граница възлиза само на 1254 км.

И понеже географското разположение на една страна определя нейния характеръ — България може съ право да се нареди между морските държави изобщо и между срѣдно-морските по специално.

Ще представим на Вашето внимание и следните сборници: “Юбилеен илюстриран годишник на Държавното рисувално училище за първите десет години 1896-1906” (1907) и “Трети илюстриран годишник на Държавното рисувално училище за учебната 1906/1907 година” (1908). Първото издание е подарено от известния български общественик Никола Сакаров и носи неговия уникален автограф. В него се представя историческото развитие на училището за десетгодишен период – откриване, дарители, учители, ученици, обучение, постижения, изложби в България и във Франция, превръщането на Рисувалното училище във висше учебно заведение.

Двете издания съдържат внушителен брой черно-бели илюстрации – портрет на “Нейно Царско Височество о Бозе почившата Българска княгиня Мария Луиза, в костюм на Българска Царица, изработен от Директора г. Ив. Мърквичка”; сгради на училището; бюстове, барелефи, тела, рисунки, декоративни композиции, изработени от ученици; картини на видни художници – Антон Митов, Иван Мърквичка, Васил Маринов, Иван Ангелов, Христо Берберов и др.

№ 3959.

БЛ. 612

ЮБИЛЕЕНЪ ИЛЮСТРОВАНЪ ГОДИШНИКЪ

НА

ДЪРЖАВНОТО РИСУВАЛНО УЧИЛИЩЕ

ЗА ПЪРВИТЪ ДЕСЕТЪ УЧЕБНИ ГОДИНИ

(1896—1906).

СОФИЯ

ПРИДВОРНА ПЕЧАТНИЦА БР. ПРОШЕКОВЪ

1907.

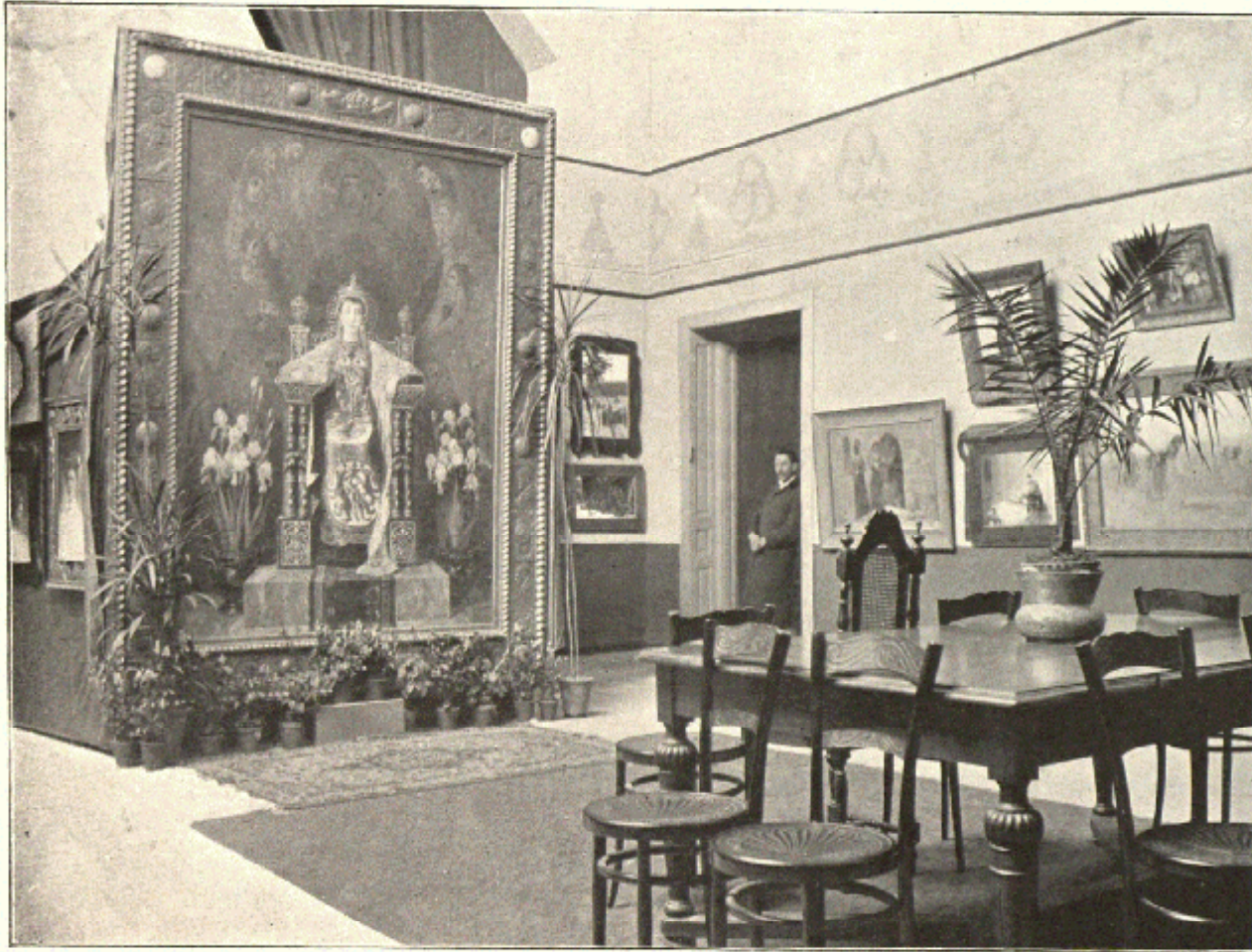
*Азаров
София
1907*

XLVI.

LXII.

LXVII.

LXIX.

LXXIV.

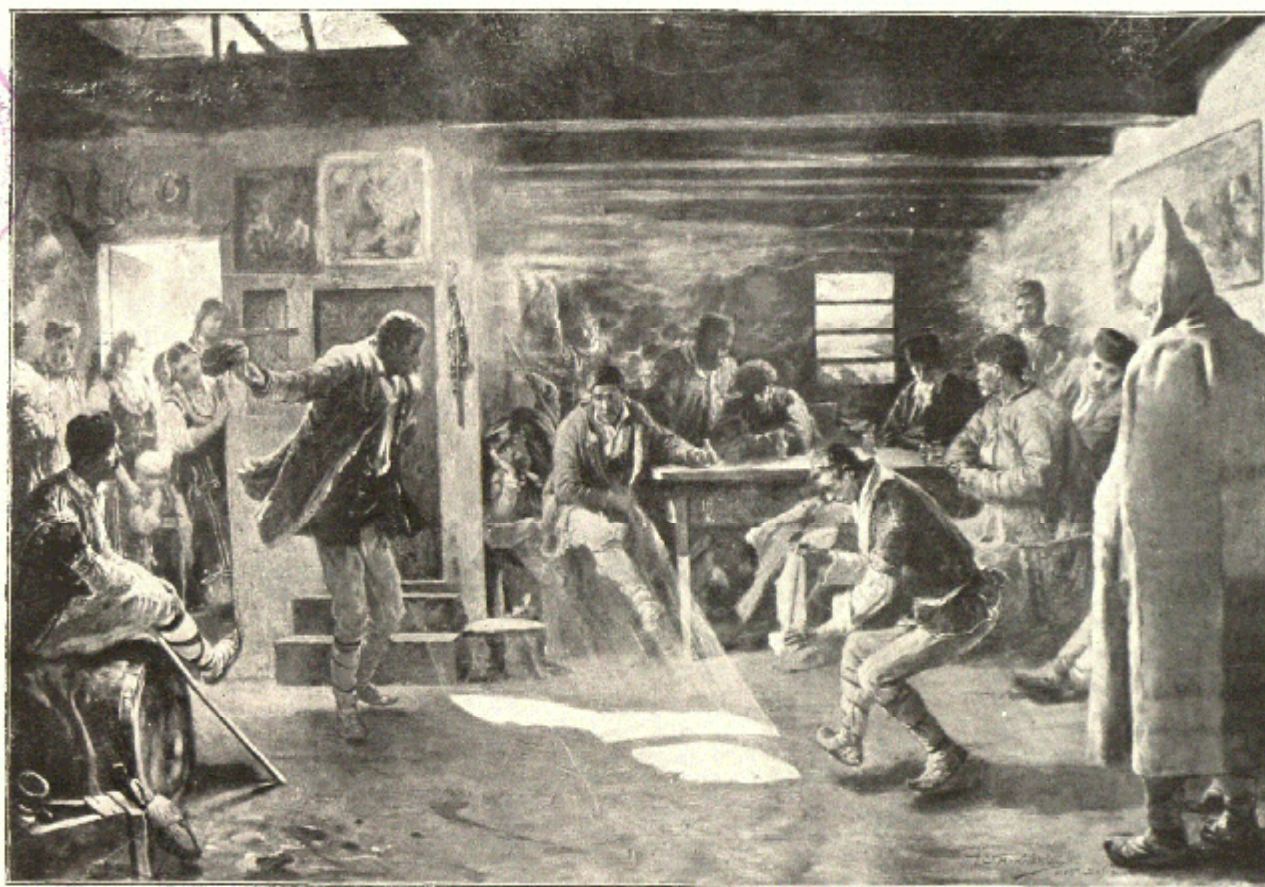
LXXVI.

LXXVIII.

LXXIX.

В “Годишник на земеделско-стопанските изследователски и опитни институти в България” (Год. I-III, 1942-1943) се отделя специално внимание на постиженията в областта на земеделието, реализирани в 40 земеделско-стопански опитни институти – създаване на нови сортове пшеница, царевица, слънчоглед, тютюн, зеленчуци и т. н., с цел да станат известни, да бъдат използвани в практиката и да дадат тласък в напредъка на българското земеделие. Изданието съдържа текстове и на немски език, което разширява неговото ползване в чужбина. Научните статии се придружават с таблици, диаграми, илюстрации, списъци на литература и повишават многократно информативността на изданието.

ИНН. ХРИСТО ПЕТРОВЪ
МИНИСТЕРЪ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ДЪРЖАВНИТЕ ИМОТИ

ПРОВЕРКА
2004

Фиг. 7. Зърненият материал се слага лопатирането му.

Фиг. 8. Пломбирани чували с еднообразен зърнен материал за извършване на опитите.

Изпитаните семечистачни машини и триори се подредиха и нивелираха във двора на Централния земеделски изпитателен институт. Повечето от тях се обслужаха през време на изпитването им от техници на фабричните строителки.

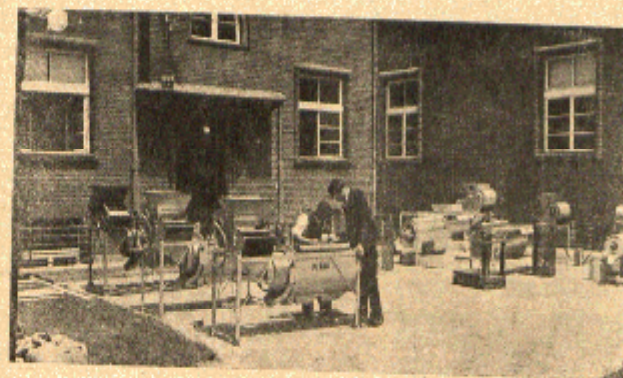
Производството на преработено зърно въобще се нагласи съобразно квадратурата на ситата, с които бяха снабдени семечистачните машини и триори.

За плоските сита на семечистачните машини се възприе натоварване с 650 кгр., а за цилиндричните сита на триорите 250 кгр. зърно на кв. м. сито въобще.

Действието на вѣтъра при семечистачните машини се отстрани като се изолираха вентилаторите им.

Фиг. 9. Изпитаните семечистачни машини.

Фиг. 10. Изпитаните триори.

Специално за двата района — Казанлъшки и Златишки — орехът е застъпен по общини в следния размер:

а) Казанлъшки район:

Общини	Села	Брой дървета
1. Енинска:	Енина, Крънъ, Горно-Изворово, Сръдно-Изворово	9831
2. Д-Съхраненска:	Долно-Съхране, Горно-Съхране, Голѣмо-Дръново, Асентъ, Скобелево	4402
3. Шипченска:	Шипка, Шейново, Хаджи-Димитрово, Дунавци, Химитли	3913
4. Г-Градищенска:	Горно-Градище, Розово, Черганово, Ржжина, Овощникъ	3831
5. Джбовска:	Джбово, Сливито, Долно-Мждърци, Бънарето, Борушица	2396
6. Николаевска:	Николаево, Гурково, Нова-махала, Димовци, Пчелински рътъ	2356
7. Мъглишка:	Мъглишъ, Селце, Тулово	2346
8. Орѣховска:	Орѣхово, Горно-Панчарево	2247
9. Александровска:	Александрово, Осениново, Борисово	1975
10. Казанлъшка:	Казанлъкъ (гр.), Копринка	1469
11. Г-Черковищенска:	Г-Черковище, Сръдногорово, Бузовградъ	1373
12. Габаревска:	Габарево, Търничени, Голѣмо-село	1213
13. Вѣтренска:	Вѣтрень, Зимница	890
14. Павелъ-банска:	Павелъ-бана, Турия, Видень	671
15. Елховска:	Елхово	655
Всичко:		39,568

б) Златишки районъ (Пирдопска околия):

1. Златишка:	Златица (гр.), Цръквище	1490
2. Смолска:	Смолско, Каменица	1040
3. Пирдопска:	Пирдопъ (гр.), Душанци	896
4. Мирковска:	Мирково, Бенковски, Буново	579
5. Лждженска:	Лжджене	345
6. Долно-Камарска:	Долно-Камарци, Горно-Камарци, Стъргелъ	329
7. Петричка:	Петричъ	282
8. Радославовска:	Радославово	100
9. Копривщенска:	Копривщица (гр.)	81
10. Челопеченска:	Челопечъ, Карлиево	76
Всичко:		5,218

Отъ приведенитѣ данни се вижда, че ореховата култура въ Казанлъшкия и отчасти въ Златишкия райони представлява важенъ стопански обектъ.

5. Ботаническо описание и разновидности на орѣха.

А. Ботаническо описание.

Обикновениятъ орѣхъ принадлежи къмъ семейството *Juglandaceae*, рода *Juglans*, вида *regia*, отъ кждето произлиза латинското название *Juglans regia* L. Възрастнитѣ дървета достигатъ до 20 м. височина, а понѣкога даже до 30 и повече метра. Короната е широка, силно разпе-

рена, като при единично растящитѣ дървета добива куполовидна форма (фиг. 3 и 5). На ширина короната достига въ диаметъръ сръдно 15—18 метра, но срѣщатъ се екземпляри, чиято корона е много по-широка — до 26 и повече метра. Орѣхвитѣ дървета въ гъсти насаждения, особено въ горитѣ, иматъ по-прибрана корона, която се крепи на високъ стволъ. Стволътъ на орѣховото дърво достига на дебелина къмъ 80—100 сантиметра въ диаметъръ, но сждо така не сж рѣдки случаитѣ, когато имаме и много по-дебели стволове — до 160 и повече метра (Златица, орѣхъ № 67). На фиг. 4 е показанъ стволъ на орѣховото дърво отъ фиг. 3, който надминава 18 м. въ диаметъръ. Кората на ствола и на по-дебелитѣ клони при младитѣ дървета има свѣтло-сивъ цвѣтъ, гладка е, съ по-голѣми или по-малки пукнатини. На по-старитѣ дървета кората добива тъмно-сивъ цвѣтъ и е силно напукана надлъжъ. Най-младитѣ клонки сж гладки, лѣскавити и иматъ маслиново-зелена до възкафява окраска.

Фиг. 3. Орѣхово дърво, на възраст повече отъ 300 години, съ величествена корона, въ село Сапарева Бана, Дунавска околия; стопанинъ Коста Вукадиновъ, учителъ. (Ориг.)

Abb. 3. Walnussbaum, über 300 Jahre alt, in der Umgebung von Saparewa-Banja, Bez. Dupnitza, (Orig.)

Листата сж едри, сложни, нечифтоперести, 5—9 на брой (понѣкога до 13), цѣлокрайни, гладки, съ тъмно-зелень цвѣтъ, твърде ароматични — особено въ младата възраст, снабдени съ сравнително дълга дръжка, която при основата е разширена. Листата се развиватъ поредно върху младитѣ клонки. Врѣхното листче е най-голѣмо, при основата си е стѣснено и снабдено съ доста дълга дръжка. Останалитѣ листчета иматъ елиптична форма, къмъ върха обикновено стѣснено-заострени, а къмъ основата закръглени и почти присѣднали. При едногодишнитѣ орѣхови растения (семеначета) листата по края сж наизбени. Листата на орѣха охватватъ презъ есенъта и напролѣтъ се развиватъ нови.

практици се насочиха към търсене на сигурни методи за вегетативно размножаване на ореха. И ние виждаме, че от началото на този век в Калифорния и в други щати на Америка, както и в Франция, да се работи усилено върху възможностите за вегетативното размножаване на ореха. И тй до голяма степен успяха. Днес всички нови промишлени орехови насаждения в Калифорния, както и по-новите насаждения в Франция сж създадени изключително от присаден материал. Главните начини за присаждането на ореха сж: окулиране в вид на свирка, обикновено окулиране (по-рядко), на кози крак в кореновата шийка (методът на Treuve) и др.

Размножаването на ореха чрез вкореняване на рязници дава нищожни резултати (1—10%, Вехов и Ильин, 1934; Вехов, 1934).

Орехът принадлежи към сравнително бързорастящият, но късно плододаващ овощни видове. В младата възраст, обаче, силното нарастване не е особено забележително. През първата година след поникването на семето, стъблото на младото орехово растение достига едва 21—30 см. височина (рядко до 50 см.). По-късно, към 6—7 година, ореховото дървче нараства до към 3—4 м. височина. Кореновата система се състои от извънредно силно развит главен корен и сжщо така мощни странични коренови разклонения. В раната възраст на младото орехово растение, коренът израства на значителна дължина, като към края на първото лйто достига от 0.5—1.0 метър и на дебелина от 3—5 см. С тия си размери коренът превъзхожда нйколко пъти надземната част (стъблото). През втората година нарастването на корена на дебелина и дължина се усилва още повече, като сжщевременно се засилва и растежът на стъблото. Благодарение на развитата мощна коренова система, ореховото дърво успйва задоволително и при по-оскъдни на влага и хранителни вещества почвени условия.

Страничните корени, силно разклонени, се разпространяват вън от периферията на короната, поради което ореховото дърво може успйшно да се използва за укрепяване и заздравяване на поройни мйстности.

7. Климатични и почвени условия.

А. Климатични условия.

В климатично отношение Казанлъшкият и Златишкият орехарски райони принадлежат към преходната континентална област, която заема почти цяла Южна България. Срдната годишна температура от многогодишни наблюдения се изчислява за Казанлък на 11.3° С., а за Златица (Пирдоп) — на 9.9° С. Сумата от срдните годишни валежи възлиза за Казанлък на 696 мм., а за Златица (Пирдоп) — 624 мм. По своя валежен и температурен режим тйзи райони не се отличават сжществено от умерено-континенталната област, кждето валежите се колебаят около нормата за България — годишно приблизително около 650 мм., с максимум през юний или май, а минимум през януарий или февруарий. Температурните отношения в преходната континентална област, кждето спадат нашите два района, сж малко по-сметчени. Пролътът тук е мека и хладна, а лйтото топло. Есенята и пролътът изглеждат продължени за смётка на зимата.

При надморска височина на Казанлък 370 м., а на Златица — 680 м., срдната годишна температура на Златица е с 1.4° С. по-ниска от тази на Казанлък.

Измежду най-важните овощарски райони в света (вж. табл. № 2), нашите райони, особено Златица, стоят на най-голяма надморска височина. Въпреки това, благодарение закътаността на тия райони между Стара планина и Срдна гора, температурните условия, специално на Казанлъшкия район, сж сравнително по-благоприятни за развитието и плододаването на ореха, отколкото тия на Сърбия, Ромъния и Германия, кждето зимните температури падат значително по-ниско.

Орехът успйва най-добре в ония мйстности и райони, които му осигуряват сравнително дълъг вегетационен период, без много големи студове през зимата и неръзки колебания на температурата, а сжщо така и по-висока влажност на въздуха през лйтото. При та-

Фиг. 5. Орехово дърво № 42, около 90 г., с хубава куполовидна корона, въ с. Върелъ, Казанлъшка околия; стопникът Боя Милосева. (Ориг.)

Abb. 5. Walnussbaum Nr. 42, bei Welren, Bez. Kasanlik. (Orig.)

кива условия, естествено, орехът плододава най-добре. Обаче, и при по-малко благоприятни условия, развитието и плододаването на ореха е често пъти задоволително. Приема се, че късните пролътни и раните есенни студове се отразяват неблагоприятно върху развитието на цвятчетата и узрването на плодетата, макаръ това да не е още достатъчно добре проучено.

Според Кйррен (1931), орехът като овощно дърво напълно успйшно се развива и плододава само в мйстности, кждето зимната

В колекцията на цар Фердинанд I Саксбургготски откриваме уникалното издание “Illustrirte Zeitung Bulgarien – Илюстрирте цайтунг България”. То е голям формат, с позлатено заглавие на корицата и надпис “Издаденъ съ сътрудничеството на Берлинското Германско-Българско Дружество и на Института за стопански отношения между България и Германия в Берлинъ, 30 ноември 1916 г.” Текстът е паралелен на български и на немски език, съдържа съобщения, реклами на фабрики, селскостопански стоки, храни, описание на български и немски градове, природни и архитектурни забележителности, етнографски материали, исторически личности. Изданието е богато илюстрирано с цветни снимки и рисунки – на стара София, царския дворец, бул. “Мария Луиза”, женския пазар, старата столица Търново със Стамболовия мост, Белоградчишките скали, Сините камъни над Сливен, портрети на цар Борис I и на Паисий Хилендарски, нарисувани от големите български художници Иван Мърквичка и Антон Митов (2)

XXII

Illustrirte Zeitung

Zar Ferdinand im Ornat des Ordens der Tapferkeit.
Nach einem Gemälde von Eduard Malinowski.

И. В. Царь Фердинандъ въ орнаментѣ ордена за храбрость.
По картине ед. Малиновскаго.

Exemplum ad unum (Saxo) (Saxo) (Saxo)

Exemplum ad unum (Saxo) (Saxo) (Saxo)

Exemplum ad unum (Saxo) (Saxo) (Saxo)

Broška na uvoj biseri II (Sofia, 548)

Broška na uvoj biseri II (Sofia, 549)

Broška na uvoj biserima (Sofia, 549)

Broška na uvoj biseri II (Sofia, 549)

Broška na uvoj biserima / (Sofia, 549)

Opel (Sofia, 549)

Opel (Sofia, 549)

Opel (Sofia, 549)

Opel (Sofia, 549)

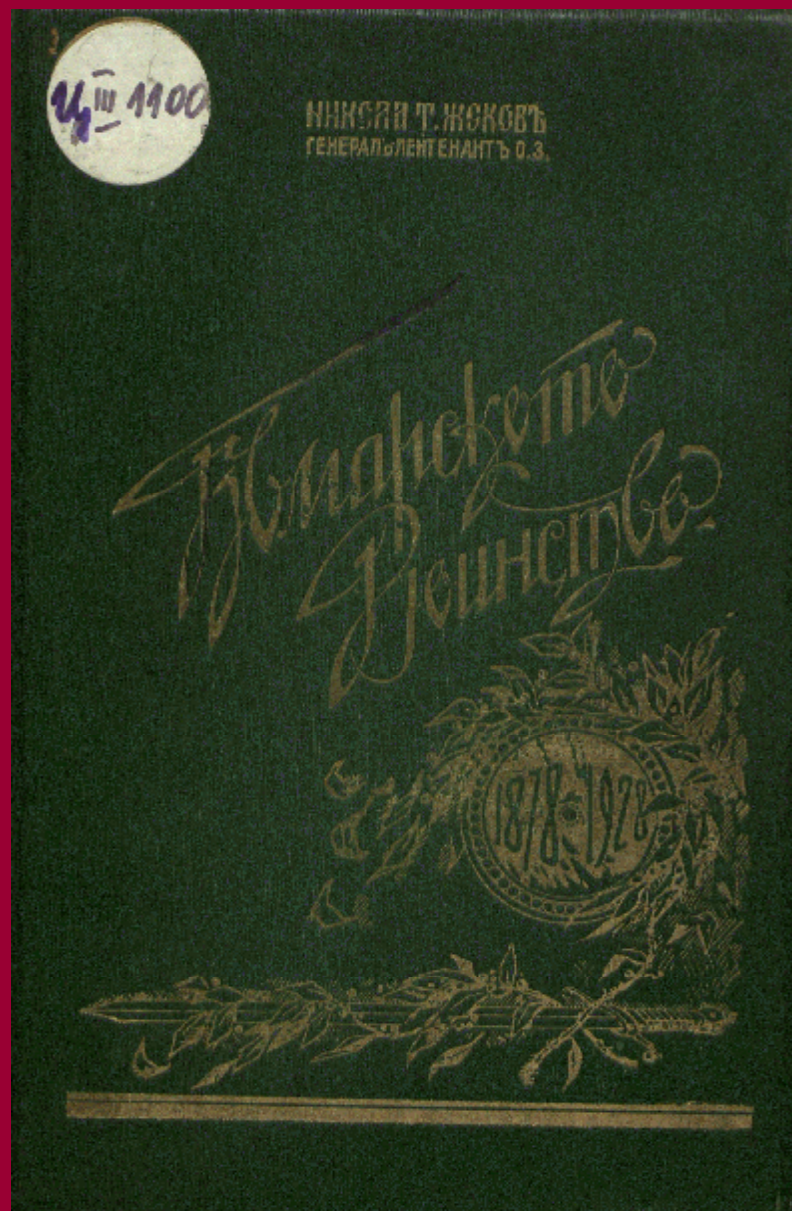

Sofia, rechts im Vordergrund die Sophienkirche. Nach einem Gemälde von Albert Gattmann.

Σόφια, ορατικό κέντρο της Σόφιας. Το κάρτ. αλ Α. Γατμάν.

На заглавните страници на много от изданията са изписани посвещения от дарители, автори, издатели. Прочувствено е посвещението на генерал-лейтенанта от запаса Никола Жеков, който подарява през 1928 г. своя исторически труд: ЖЕКОВ, Никола. Българското воинство 1878-1928 г. : Военно-политически поглед върху развитието и бойните дела на нашите въоръжени сили от Освобождението до сега и техното бъдеще (София, 1928). Той пише: “На първия воин — Негово Величество Борис III цар на българите — по случай десетгодишнината от царуването му. С чувства на войнишка преданост и с родолюбиви благопожелания за по-чудесно Негово и на Родината бъдеще. Поздрави поднася Авторът. 3 октомври 1928 г. гр. София”.

Това посвевщение е изписано два пъти — ръкописно от автора на гърба на корицата и след заглавната страница, но вече с печатен текст “...на целокупното българско воинство и на неговите предводители — княз Александър I, цар Фердинанд I, цар Борис III.” Художественото оформление е изискано и символично. Корицата е в цветовете на знамето на Априлското въстание — в зелени и златни тонове, с винетки и изображение на меч, обвит в лавров венец, лаврови клонки, в които са изписани годините 1878-1928.

ПОСВЕЩАВАМЪ ТОЗИ ТРУДЪ

на

**ЦЪЛОКУПНОТО БЪЛГАРСКО ВОИНСТВО,
ЧРЕЗЪ ПРЕКЛОНЕНИЕ ПРЕДЪ ПАМЕТА НА ПОКОЙНИЯ
ВЪРХОВЕНЪ ВОЖДЪ, НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО
КНЯЗЪ АЛЕКСАНДЪРЪ I**

— победител надъ Сърбия въ 1885.;

съ дълбоко уважение къмъ бившия
**ВЪРХОВЕНЪ ВОЖДЪ, НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО
ЦАРЬ ФЕРДИНАНДЪ I**

— творител на военната ни мощъ за войнитъ 1912/13. г. и
1915/18. г.;

съ преданность къмъ сегашния
**ВЪРХОВЕНЪ ВОЖДЪ, НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО
ЦАРЬ БОРИСЪ III**

— доблестенъ и неустрашимъ участникъ въ войнитъ 1912/13.
г. и 1915/18. г. и днешенъ първи воинъ на България;

съ благоговѣенъ поклонъ предъ паметта и подвизитъ
на всички покойни и живи будители на възбуждането,
участницитъ въ възстанията презъ предосвободител-
ната епоха и въ войнитъ 1876. и 1877/78., 1885., 1912/13.
и 1915/18. г.;

съ надежда, че сегашнитъ и бждещи български воини
ще продължаватъ да се вдъхновяватъ отъ възвишенитъ
родолюбиви добродетели и славни традиции, завещаени отъ
миналото;

съ пожелание да бждатъ тѣ по-честити отъ насъ —
тѣхнитъ предшественици — и да постигнатъ ония заветни
идеали, на които ние не бѣхме щастливи да се радваме.

Нека се въодушевяваме всички отъ благородно съзна-
ние на върховнитъ си длъжности, за да създадемъ по-чес-
тито бждеще на Родината, като безспирно работимъ безъ
шумъ, далече и надъ нашитъ обществени слабости, съ
вѣра въ своитъ сили и растеща надежда за по-добри дни —
това е най-достойното за цѣлокупното ни войнство пове-
дение, каквото налагатъ дългътъ, честта и клетвата за
вѣрность на ЦАРЬ и РОДИНА.

8/21. юлий 1928. г.

София.

На първия войн —
Негово Величество Борис III
цар на България —
по случай десетгодишнината
на царуване Му. —
Съпътства на войните на
преданието и с предаността
благодарявам за по-голям
Негово и на Родината
Бъдеще. —
Морисс. поднася
3. Октомври 1928 г.
г. Соерий.

НИКОЛА Т. ЖЕКОВЪ
ГЕНЕРАЛЪ ЛЕЙТЕНАНТЪ О. З.

14/11/29
30 III 316

БЪЛГАРСКОТО ВОЙНСТВО

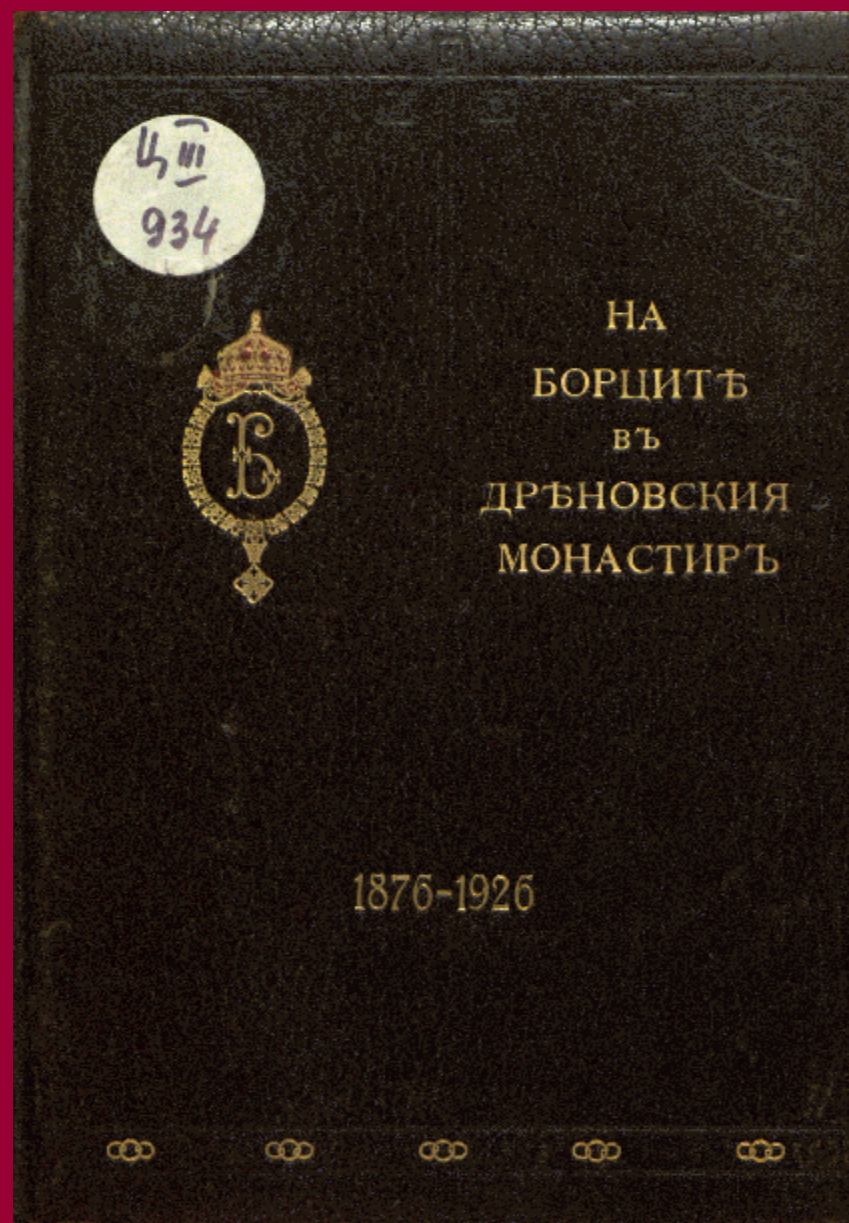
1878.—1928. г.

ВОЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИ ПОГЛЕДЪ
ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО И
БОЙНИТЪ ДЪЛА
НА НАШИТЪ ВЪОРЖЕНИ СИЛИ
ОТЪ ОСВОБОЖДЕНИЕТО ДО СЕГА
И ТЪХНОТО БЪДЕЩЕ.

СОФИЯ.

Запомнящ се е и текстът в изданието: ЖЕКОВ, Ал. На борците в Дряновския манастир : По случай 50 години от Априлското въстание / С предг. проф. М. Арnaudов (В. Търново, 1926). Изданието е изискано – тъмнокафява твърда корица, с позлатен вензел на цар Борис III и надпис на заглавието. Заглавната страница е оформена в рамка от растителни мотиви и изображение на манастирската църква. Авторът е написал саморъчно с черно мастило посвещение: “На първия и най-заслужил син на своята родина Н. В. Цар Борис III, като израз на особена почит и преданост. София, 15.V.1929 г. Подпис Н. Жеков”. Освен текстове книгата съдържа и многобройни портрети и снимки на българските революционери и възрожденски дейци - отец Матей Преображенски-Миткалото, Васил Левски, Ангел Кънчев, поп Харитон, Бачо Киро; паметници на героите в Севлиево, В. Търново, Дряновския манастир, паметник на отец Матей Преображенски; снимки на Дряновския манастир и т. н.

№ 2022

архив

Р. 1 VIII. 29

На първи и най-западния сик
на своите родина Н. В. Царь Борис III,
камо израв на особна почва и пре-
дасоет

Сторид,
15. 8. 1929. год.

А. Кеню

Част от Църковния комплекс, изграден от дърво
около 185 г.

Каменист храм в Църковния комплекс, изграден от камък
и дърво около 185 г.

Част от Църковния комплекс, изграден от дърво
около 185 г.

МАТ.ФЕЙ ПЕТРОВЪ.
мѣхъ съпротивленіи

Отецъ Матей Петровъ, предвѣстникъ на Василь Левски и баща
на революционното дѣло въ Търновско (1827—1875).

Василь Левски.

Завършил гимназията тамъ, на връщане за Русе се отбилъ въ Букурещъ и Гюргево. Въ последния градъ се запозналъ съ видния родолюбецъ и патристъ Димитъръ Ив. Горовъ, посетилъ неговъ зетъ. Горовъ посѣялъ въ интеллигентния образованъ момъкъ първитъ национални блѣнове и мечти. Кжнчевъ сега разбралъ, че Сърбия е гнѣздо на българскитъ емигранти, че въ Бѣлградъ се кроятъ широки планове за осво-

Ангелъ Кжнчевъ.

бождението на България, че дори се подготвятъ офицери-инструктори за българската армия и той се отправя за столицата на братската славянска страна. Въ Бѣлградъ Кжнчевъ намира събранъ цѣлтъ на българската иладежъ. Тукъ били първитъ апостоли на българското революционно дѣло, Любенъ Каравеловъ, прокудения отъ Балкана войвода Палайотъ Хитовъ и неговия байрактаръ, разкалугерения даяконъ Левски

Попъ Харитонъ.

Бачо Киро Петровъ.

щеникъ Георги Христовъ и Йонко Карагѣзовъ, които били най-разпаленитѣ патриоти и най-ревностни агитатори и дейци въ града и околията. Първиятъ отъ тѣхъ загина геройски презъ въстанието въ Новоселския женски манастиръ,

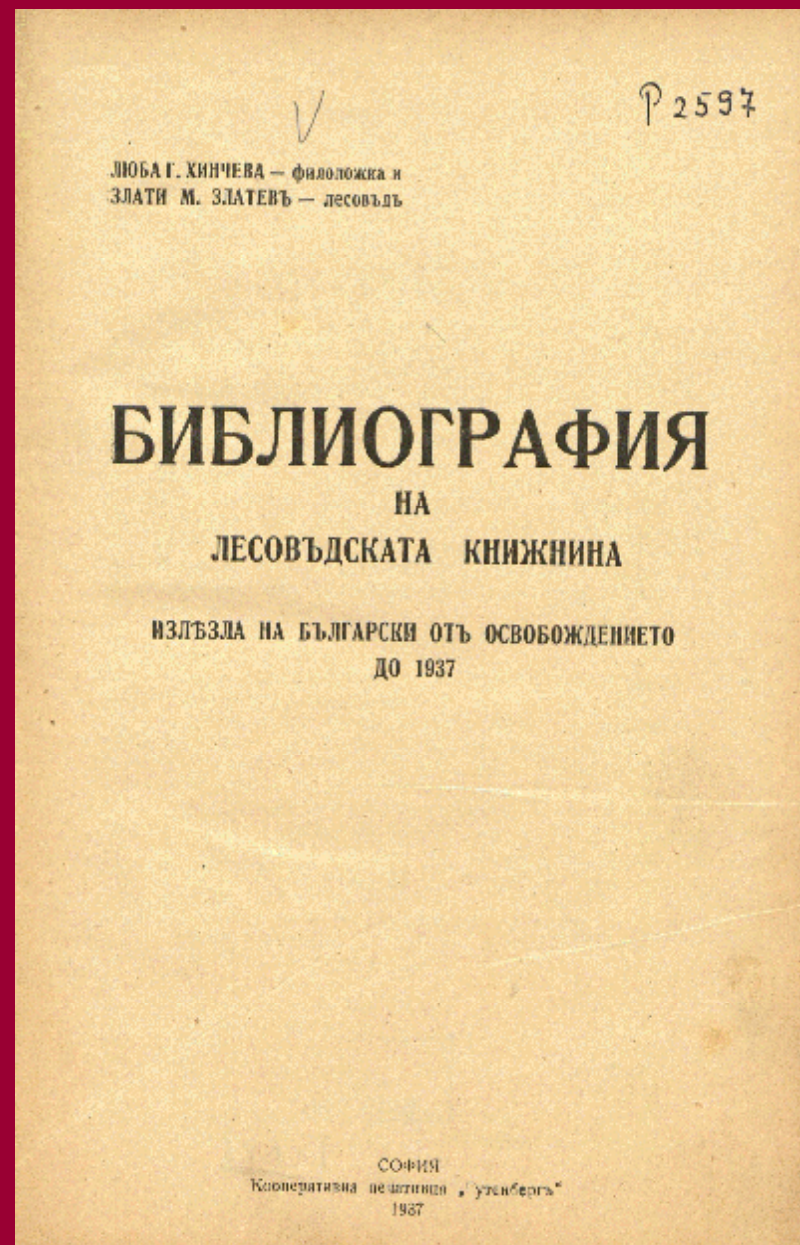
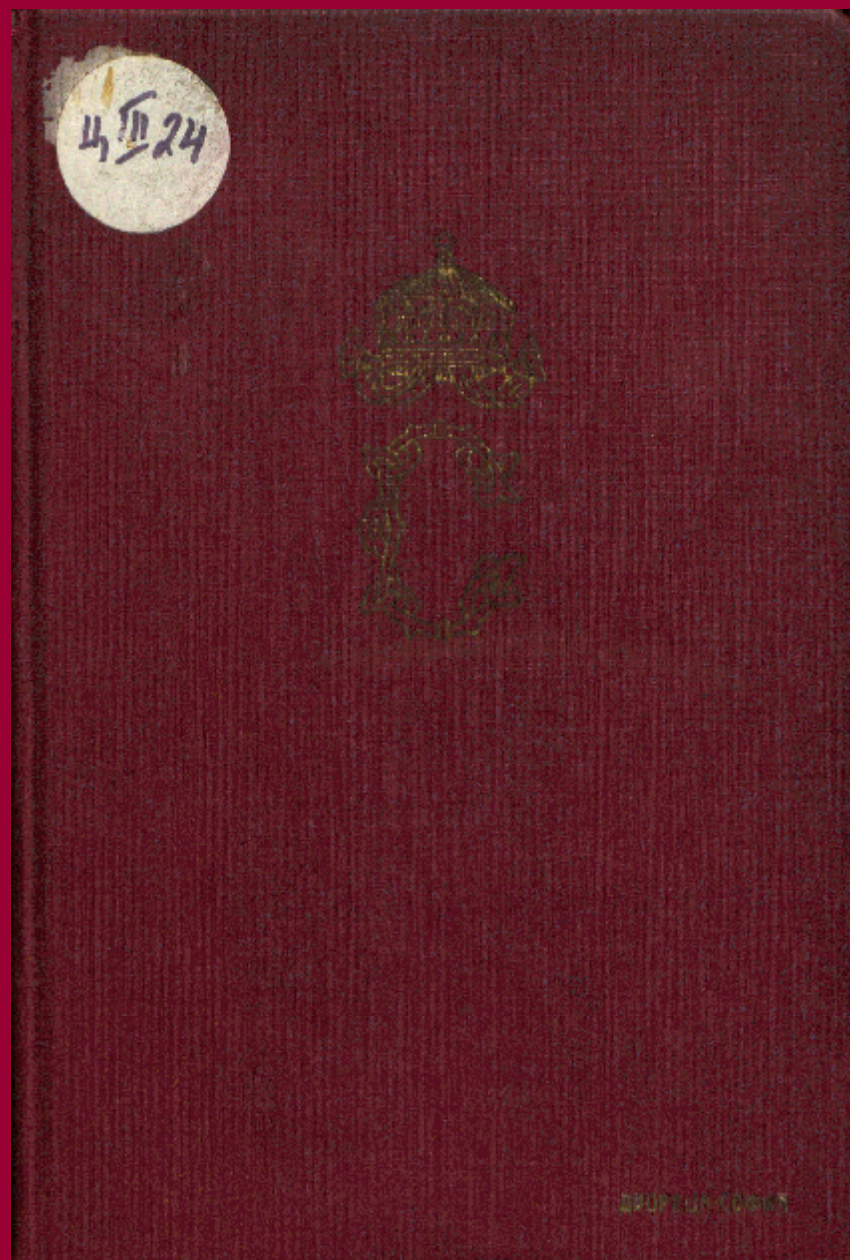
Паметникътъ въ гр. Севлиево.

а втория увисна на бесилото. Презъ пролѣтта на 1876 год. революционния кипежъ въ Севлиево се засили още повече. Все по това време пристигналъ въ града, като воененъ инструкторъ при комитета, Дончо Фесчията отъ Стара-Загора.

Паметникъ на въстаницитѣ отъ Търновско, въсредъ гр. Търново,
осветенъ презъ 1885 г.

Изискано е изписано и посвещението в книгата: ХИНЧЕВА, Люба и Злати Златев. Библиография на лесовъдната книжнина, излязла на български от Освобождението до 1937 г. (София, 1937). На авантитулната страница, в стилна цветна винетка е поместено и посвещението “На Негово Царско Височество Княз Симеон Търновски. Поднасяме в дар настоящия ни скромнен труд, където може да се види какво е написано на български за нешето горско, ловно и рибно стопанство от освобождението на България до Неговото раждане”. От авторите Люба Г. Хинчева, Злати М. Златев, учител в Държ. Средно Тех. Училище “Цар Борис III”. Оформлението е много стилно – твърда тъмночервена корица, върху която е изобразен вензелът на цар Симеон, който е роден през същата година. Това е единствената книга с подобен вензел в колекцията, притежавана от Централната библиотека. Текстът е изписан с черно мастило, главните букви - с червено, винетките – плетеници в черно, синьо, червено, зелено и кафяво. В горния ляв ъгъл е изписано “София август 1937”.

На Негово Царско Височество
Князь **СИМЕОНЪ ТЪРНОВСКИ**

Поднасяме въ даръ настоящия
ни скромнѣнъ трудъ, където може да се
види какво е написано на възгар-
ски за нашитѣ горско, ловно и
рибно стопанства отъ освобожде-
нието на **ВЪЗГАРИЯ** до **Неговото**
раждане.

Отъ авторите :

Аюба Г. Хинчева
Злати М. Златевъ, учителъ
въ Държ. Бръднотех. училище
„ **Царь БОРИСЪ III** “

Централната библиотека на БАН съзнава голямата си отговорност за опазване на значимото книжовно наследство и за осигуряване на достъп до него за всички потребители. Тя продължава своята политика за разширяване на дейността и коопериране с други библиотеки и институции в страната и чужбина, за да се постигне максимална ефективност и гъвкавост и да изградят интегрирани информационни ресурси на книжовното наследство.

Л и т е р а т у р а

- 1. Анева, Събина. Дигиталната библиотека. Проектни инициативи в Централната библиотека на Българската академия на науките. // Годишник на Български информационен консорциум : 2009. – София, 2008, с. 45-51.
- 2. Аргирова-Герасимова, Мария. Книжната колекция на царската фамилия в библиотечните фондове на Българската академия на науките. // Царските колекции в българските музеи, архиви и библиотеки. – София, 2004, с. 261-284.
- 3. Аргирова-Герасимова, Мария и Йорданка Безлова. Ценна българска периодика в академичния библиотечен фонд. // Списание на Българската академия на науките, 2007, № 5, с. 60-64.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО